

Міністерство освіти і науки України
 Національний технічний університет

«Дніпровська політехніка»

Навчально – науковий інститут економіки

Фінансово-економічний факультет

Кафедра обліку і аудиту

ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПИСКА

кваліфікаційної роботи ступеню **бакалавра**
 (бакалавра, магістра)

студента Корейби Олени Володимирівни
 (ПІБ)

академічної групи 071-18зск-1
 (шифр)

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
 (код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»
 (офіційна назва)

на тему: «Облік і аудит розрахунків з постачальниками (на прикладі ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»)»

(назва за наказом ректора)

	Прізвище, ініціали	Оцінка	Підпис
Керівник роботи	Шишкова Н.Л.		
Рецензент			
Нормоконтроль	Шишкова Н.Л.		

Дніпро

2021

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри

обліку та аудитуПашкевич М.С.

(прізвище, ініціали)

«__» _____ року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню роботи ступеню бакалавра
(бакалавра, магістра)

Студенту Корейбі О.В. академічної групи 071-18зск-1

(прізвище та ініціали)

(шифр)

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»

(офіційна назва)

на тему: «Облік і аудит розрахунків з постачальниками (на прикладі ТОВ «АТБ- МАРКЕТ»)

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від _____
 № _____

Розділ	Зміст	Термін
1	ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	11.05.20р.
2	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»	23.05.21р.
3	АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»	01.06.21р.

Завдання видано

(підпис керівника)

Шишкова Н.Л.

(прізвище, ініціали)

Дата видачі 20.04.2021 р.Дата подання до екзаменаційної комісії 10.06.2021 р.

Прийнято до виконання

(підпис)

Корейба О.В.

(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка: 77 стр., 23 рис., 18 табл., 3 додатка, 45 джерел.

РОЗРАХУНКОВІ ОПЕРАЦІЇ, ПОСТАЧАЛЬНИКИ, ОБЛІК,
КРЕДИТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ, ДОГОВІР, АНАЛІЗ, КОНТРОЛЬ

Об'єкт розроблення – сукупність теоретичних, методологічних та практичних аспектів організації бухгалтерського обліку і аудиту розрахунків з постачальниками на ТОВ «АТБ-МАРКЕТ».

Мета роботи – дослідження і узагальнення теоретичних та практичних аспектів обліку та аудиту розрахунків з постачальниками підприємства.

Охарактеризовано умови діяльності базового підприємства ТОВ «АТБ-МАРКЕТ». Проведено аналіз фінансового стану підприємства і окреслено тенденції і проблеми діяльності. Проаналізовано економічну сутність й узагальнено визначення терміну «розрахунки з постачальниками». Надано класифікацію розрахунків з постачальниками, а також способи їх ідентифікації, оцінки. Охарактеризовано документальне оформлення операцій щодо розрахунків з постачальниками. Наведено методику відображення операцій щодо розрахунків з постачальниками у бухгалтерських регістрах обліку. Здійснено порівняння внутрішнього і зовнішнього аудиту розрахунків з постачальниками за цілями і завданнями. Розглянуто процес планування аудиту і розроблено план і програму аудиту розрахунків з постачальниками на ТОВ «АТБ-МАРКЕТ». Наведено приклади робочих документів аудитора для аудиту розрахунків з постачальниками. Запропоновано шляхи вдосконалення бухгалтерського обліку і аудиту розрахунків з постачальниками.

Практична значимість кваліфікаційної роботи полягає в тому, що отримані висновки спрямовані на удосконалення системи обліку та аудиту розрахунків з постачальниками відповідно до сучасних умов господарювання. Надані пропозиції з удосконалення обліку і аудиту розрахунків з постачальниками можуть знайти своє практичне застосування на ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» та інших підприємствах.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОВ «АТЬ-МАРКЕТ» У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	7
1.1 Організаційно-економічна характеристика ТОВ «АТЬ-МАРКЕТ»	7
1.2 Фінансовий аналіз діяльності ТОВ «АТЬ-МАРКЕТ»	11
Висновки до розділу 1	14
РОЗДІЛ 2 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «АТЬ-МАРКЕТ»	15
2.1 Економічний зміст, класифікація розрахунків з постачальниками	15
2.2 Нормативно-правове регулювання обліку розрахунків з постачальниками на підприємстві	21
2.3 Документальне оформлення розрахунків з постачальниками	23
2.4 Аналітичний і синтетичний облік розрахунків з постачальниками	35
2.5 Напрями вдосконалення обліку розрахунків з постачальниками	47
Висновки до розділу 2	50
РОЗДІЛ 3 АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «АТЬ-МАРКЕТ»	51
3.1 Мета, завдання та інформаційні джерела аудиту розрахунків з постачальниками	51
3.2 Планування і методика аудиту розрахунків з постачальниками	56
3.3 Напрями вдосконалення аудиту розрахунків з постачальниками ТОВ «АТЬ-МАРКЕТ»	64
Висновки до розділу 3	69
ВИСНОВКИ	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	72
ДОДАТКИ	77

ВСТУП

У процесі діяльності підприємства вступають у взаємовідносини з іншими суб'єктами господарювання щодо придбання товарно-матеріальних цінностей, робіт чи послуг з метою забезпечення їх безперервного функціонування. Основними наслідками проведення господарських операцій є виникнення зобов'язань, що призводить до появи кредиторської заборгованості, у тому числі перед постачальниками. Основне завдання процесу постачання полягає в забезпеченні потреб виробничого процесу в ресурсах – сировині, матеріалах, паливі, тарі, запасних частинах, малоцінних і швидкозношуваних предметах тощо. Таким чином, процес постачання предметів праці є важливою передумовою здійснення основної діяльності підприємства. Цей процес має відбуватися безперервно й рівномірно, оскільки надлишок або нестача цінностей негативно впливає на кінцевий результат господарської діяльності. Тому актуальними є питання узагальнення та вдосконалення теоретико-методологічних та практичних аспектів обліку і аудиту розрахунків з постачальниками підприємства.

Проблеми вдосконалення обліку фінансових результатів та їх контролю, особливо в умовах розвитку ринкових відносин, постійно знаходяться в центрі уваги науки і практики. Цьому питанню було присвячено наукові праці таких українських і зарубіжних вчених, як Шендригоренко М.Т. [1], Коблянська І.О. [2], Побережець О.В. [3], Мулик Я. І. [4], Нікітчук К. М. [5], Владика О. Є. [6], Вовк М.О. [7], Гонта А. [8].

Метою даної кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів обліку й аудиту розрахунків з постачальниками на прикладі базового підприємства.

Для досягнення мети були поставлені наступні завдання:

- розглянути особливості діяльності базового підприємства та зробити фінансовий аналіз його діяльності;

- визначити економічну сутність, класифікацію та способи здійснення розрахунків з постачальниками;
- дослідити нормативно-правову базу обліку розрахунків з постачальниками на підприємствах;
- розглянути документальне оформлення операцій щодо розрахунків з постачальниками, методика відображення їх в аналітичному і синтетичному обліку;
- визначити мету, завдання та інформаційні джерела аудиту розрахунків з постачальниками;
- розглянути етапи планування та методика аудиту розрахунків з постачальниками;
- запропонувати напрями вдосконалення обліку і аудиту розрахунків з постачальниками на базовому підприємстві.

У якості базового було обрано підприємство ТОВ «АТБ-МАРКЕТ».

Об'єктом дослідження виступає сукупність теоретичних, методологічних та практичних аспектів організації бухгалтерського обліку і аудиту розрахунків з постачальниками.

Предметом дослідження є розрахунків з постачальниками та пов'язані з їх здійсненням фінансово-господарські відносини.

Під час написання кваліфікаційної роботи були використані такі методи дослідження: аналіз, синтез, індукція та дедукція – при вивченні діяльності суб'єкта господарювання, його системи обліку та аудиту; вибіркові спостереження, інвентаризація, документальні перевірки – при проведенні аудиту розрахунків з постачальниками; узагальнення – при окресленні проблем діяльності базового підприємства, її обліку і аудиту.

Практична значимість кваліфікаційної роботи полягає у наданні автором конкретних пропозицій щодо вдосконалення систем обліку і аудиту розрахунків з постачальниками на ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» відповідно до сучасних умов господарювання.

РОЗДІЛ 1

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1 Організаційно-економічна характеристика ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»

ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» - це роздрібна мережа продуктових магазинів, головним завданням якої є забезпечення умов для безперебійного функціонування виробничого процесу, лідер торгової галузі України: за кількістю покупців (близько 4 млн. чол./день); по товарообігу (126,8 млрд. грн.); з податкових виплат (9,5 млрд. грн.); за кількістю магазинів (1077 відкритих магазинів (в тому числі 13 на реконструкції), фактично працюючих магазинів на 31.12.2019 - 1064); за темпами розвитку мережі (за 2019 р. відкрито 88 нових магазинів, 44 реконструйовано) [9].

ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» є лідером в списку ТОП-100 платників податків країни у галузі роздрібної торгівлі. За 2019 рік товариство перерахувало до бюджету 9,5 млрд. грн. податків та зборів, з урахуванням ПДВ на митниці та ЄСВ.

За результатами 2019 року ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» повторив рекорд 2018 року, збільшивши свій товарообіг на 22,4 відсотки. Таким чином, загальний показник склав 126,8 млрд. грн. проти 103,6 млрд. грн. роком раніше. Нарощування товарообігу є результатом як розширення торгової мережі компанії, так і впровадження нових технологій, вдосконалення виробничих, логістичних і маркетингових процесів. Підприємство показує найвищі темпи розвитку в Україні останні 10 років.

Структура ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» представлена на рис.1.1. Вона відображає закріплення функцій управління за підрозділами апарату управління (служба управління постачань, відділ інновацій).

Основні фактори ризиків діяльності ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» представлені в таблиці 1.1.

Рис.1.1 Структура ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»

Складено за [9]

Таблиця 1.1

Аналіз основних ризиків діяльності ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»

№	Фактор	Ризик	Стратегія протидії
1	Ринок та макроекономічні фактори	Значні зміни в економічному середовищі можуть негативно вплинути на існуючу бізнес-стратегію або матеріально негативно вплинути на фінансові показники	Ефективно реагувати на зміни на ринках роздрібної торгівлі, щоб уникнути втрати частки ринку та негативного впливу на фінансові результати
2	Конкурентне середовище	Дії з боку конкурентів або нових учасників ринку негативно впливають на конкурентну перевагу та ефективність	Аналіз поведінки клієнтів та адаптація стратегії ведення бізнесу Впровадження інновацій для вдосконалення мережі до потреб клієнтів у всіх форматах
3	Ритейл та обслуговування клієнтів	Зниження попиту внаслідок зміни вподобань клієнтів	Виявляє та реагує на пріоритети клієнтів щодо ціни, асортименту продукції, доступності та сервісу задля уникнення негативного впливу на взаємовідносини з клієнтами, попит на продукцію компанії, конкурентоспроможність
4	Постачальники	Широке коло постачальників, які мають дотримуватися чинного законодавства, відповідати стандартам	Продукція магазинів постачається з широкого спектру вітчизняних і міжнародних постачальників
5	Безпека та якість продукту	Загроза втратити клієнтів або нести відповідальність	Проводить лабораторні випробування Аудит системи якості на всіх постачальниках-виробниках
6	Кібербезпека	Зовнішні та внутрішні загрози безпеки інформації	Вживає політики та процедури Застосовує інструменти, обладнання та програмне забезпечення для забезпечення конфіденційності, цілісності та доступності інформаційних активів
7	Ліквідність	Несприятливі ринкові умови	Контролює керівництво і регулярно проводить тестування ліквідності за різноманітними сценаріями

Складено самостійно

У 2020 році на об'єктах ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» проведено установку скляних дверей на холодильні регали, що дозволить: заощадити витрати підприємства на роботу середньо температурної холодильної централі до 50%; зниження перепаду температур в обсязі регалів після установки скляних дверей знизиться і складе: до установки дверей +2°C...+13°C, після установки дверей +2...+8°C; у періоди розморожування, температура в обсязі регалів не перевищуватиме допустимі норми.

ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» запроваджує нові технологічні рішення, а саме:

- технологію «Blower Door», яка на етапі попереднього приймання об'єктів нового будівництва та реконструкції дозволяє проконтролювати герметичність будівлі, і усунути виявлені проблеми. Як наслідок – знижуються витрати на опалення (охолодження) будівель;

- системи змішаного освітлення з урахуванням системи диммірування – в нічний час частково знижується яскравість освітлення торгового залу, що економить електроенергію;

- сенсорні екрани на POS-системах – полегшили роботу касира, а також дозволили відмовитися від ваг в торговому залі для зручності покупця;

- розроблено систему «Мобільний помічник», зараз на стадії тестування в магазинах мережі (для управління магазином, перегляду залишків, планограма, постановка задач персоналу та інші функції).

ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» запустило чат-боти в месенджерах Viber і Telegram. «АТБОТ» здатний детально і чітко реагувати на звернення клієнтів мережі магазинів «АТБ». Найбільшим конкурентом являється ГК «Fozzy Group», яка серед роздрібних торговельних мереж посідає друге місце з товарооборотом 46,5 млрд грн., тобто на 2 млн грн. поступається лідеру. Інші торговельні мережі, такі як «Еко-маркет», «Ашан» та «Novus» не займають лідируючі позиції, але мають свою визначену цільову аудиторію, їхній сукупний товарооборот становить 13,6 млрд грн. (12% частки ринку).

1.2 Фінансовий аналіз діяльності ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»

ТОВ «АТБ-маркет» входить до складу групи компаній (корпорації) АТБ, яка об'єднує компанії різних сфер діяльності (управління активами, роздрібна торгівля, виробництво та продаж продуктів харчування, надання послуг у сфері спорту й відпочинку, зокрема кондитерська фабрика «Квітень», м'ясна фабрика «Фаворит Плюс», спортивний комплекс «Схід» тощо).

Компанія «АТБ-маркет» була заснована в 1993 році, коли магазини фірми «Агротехбізнес» поклали початок становленню мережі дискаунтерів «АТБ». Вже в 2000-х роках мережа «АТБ» вперше в Україні впровадила нову систему самообслуговування у форматі «дискаунтер», тобто магазин з широким асортиментом товарів за оптовими цінами, зі зручним розташуванням і високою якістю продукції.

За чверть століття з первісних 6 магазинів підприємство виросло у найбільшу роздрібну мережу національного масштабу, яка у 2017 р. внесена до «Книги рекордів України» як лідер за кількістю торговельних точок та найбільш динамічна компанія. З 2018 р. кількість торгових точок АТБ перевищує сукупні показники 5 наступних за кількістю торговельних мереж (у 2020 р. – 1201 проти 1145, див. рис. 1.2).

Щодоби в магазинах мережі «АТБ» здійснюють покупки понад 3 млн. українців. За підсумками 2020 р. товарообіг склав 149,8 млрд. грн., загальна сума податків та зборів – 15,8 млрд грн. (+18% та +26% до 2019 р. відповідно, рис. 1.3). За обсягом доходу АТБ поступається в Україні лише НАК «Нафтогаз України».

«АТБ-Маркет» є найбільшим роботодавцем, сьогодні на підприємстві працюють 64 тис. чол. Співробітники, які посідають адміністративні посади, та ті, хто працює у торговельній мережі, отримали професійну підготовку в навчальних центрах компанії.

В таблиці 1.3 узагальнено результати SWOT-аналізу ТОВ «АТБ-Маркет».

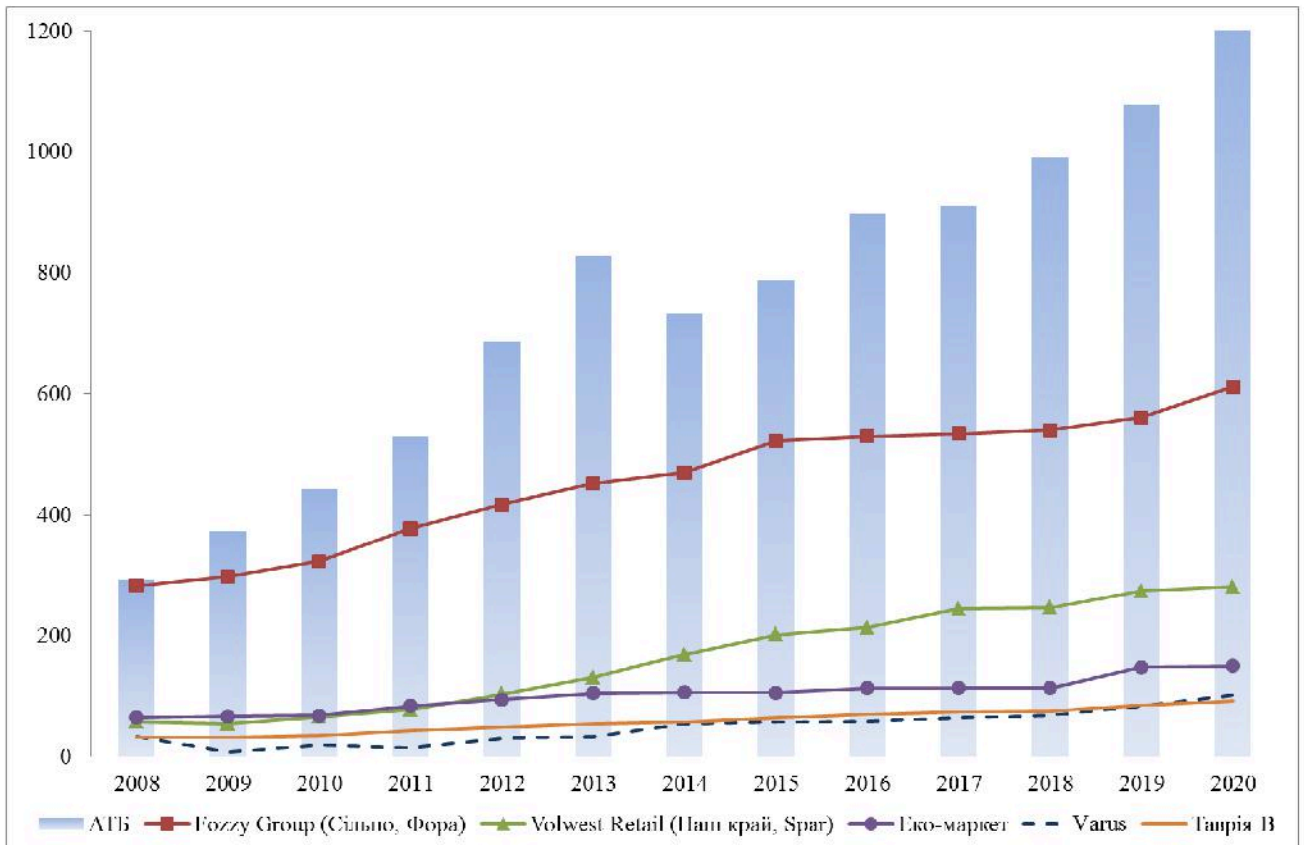

Рис. 1.2. Динаміка кількості торгових точок у АТБ та ТОП 5 конкурентів у 2008-2020 рр.

Складено самостійно

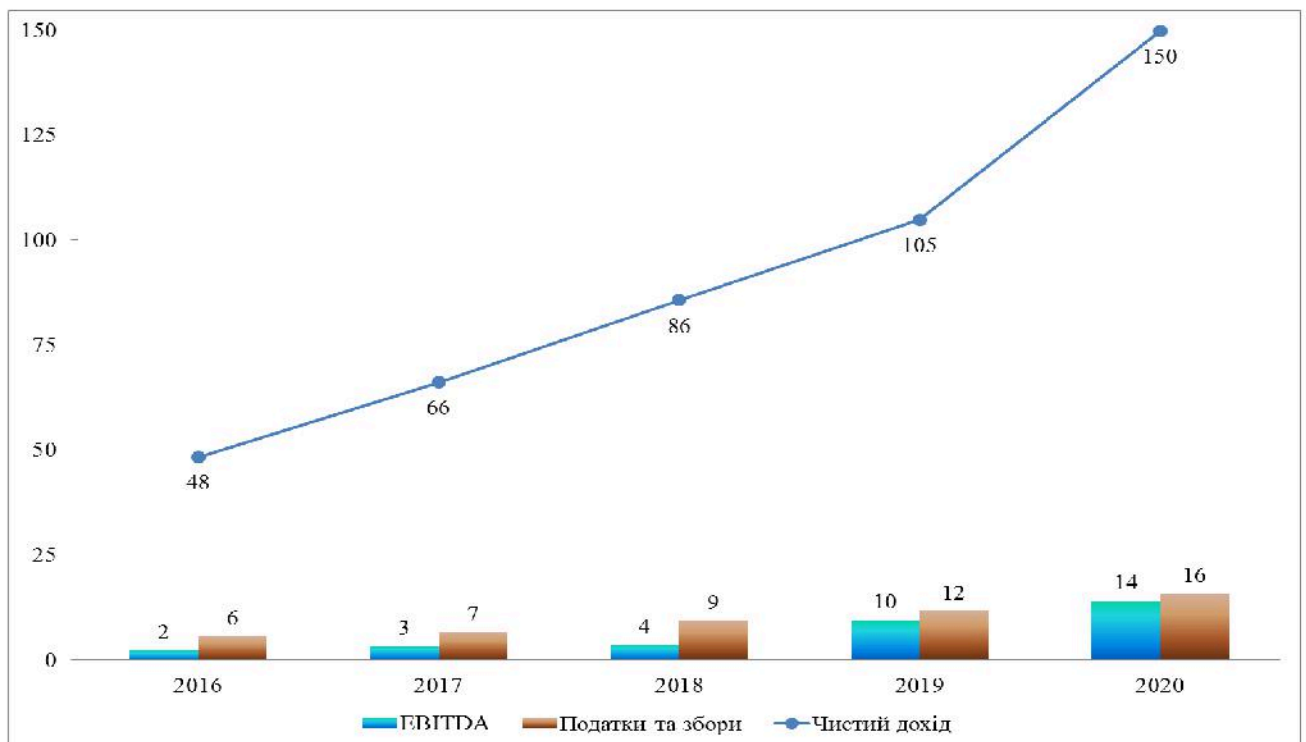

Рис. 1.3. Фінансові показники АТБ у 2016-2020 рр., млрд. грн
Складено самостійно

Таблиця 1.3

Зведена матриця SWOT-аналізу за чинниками внутрішнього та зовнішнього середовища ТОВ «АТБ-Маркет» за 2020 р.

Внутрішні чинники	Зовнішні чинники	Можливості (шанси)	Загрози
		1. Покращення рівня конкурентоспроможності 2. Збільшення відсотка зайнятої частки ринку 3. Розширення асортиментної номенклатури включно з брендами, які ще не мали реалізації в цій мережі 4. Використання нестабільних коливань в економіці за рахунок проведення різних акцій з наголошенням на «низьких цінах»	1. Активізація діяльності основних конкурентів 2. Поява на ринку нових торговельних підприємств 3. Зниження доходів у цільової аудиторії 4. Внесення змін до правового закону
Сильні сторони		Сильні сторони/можливості (СiМ)	Сильні сторони/загрози (СiЗ)
1. Популярність торговельної марки на ринку 2. Можливість реалізації товарів за заниженими цінами 3. Зручне та вигідне розташування магазинів 4. Стабільний попит на товари першої необхідності 5. Диверсифікація постачальників 6. Наявність широкого асортименту товарів		$S_{i2}M_1;$ $S_{i1}M_3;$ $S_{i4}M_4;$ $S_{i3}M_2.$	$S_{i1}Z_1;$ $S_{i2}Z_3;$ $S_{i4}Z_2.$
Слабкі сторони		Слабкі сторони/можливості (СлМ)	Слабкі сторони/загрози (СлЗ)
1. Висока сконцентрованість роздрібних торгових точок у великих містах 2. Швидка плинність кадрів 3. Нераціональність логістичного управління		$Sl_2M_2;$ $Sl_3M_2;$ $Sl_1M_3.$	$Sl_1Z_1;$ $Sl_2Z_1;$ $Sl_3Z_1;$ $Sl_4Z_2.$

Складено самостійно

Отже, конкурентні переваги ТОВ «АТБ-Маркет»:

1. Можливість розширення асортиментної номенклатури включно з брендами, які ще не мали реалізації в цій мережі, що приведе до збільшення

прихильності потенційних споживачів, результатом чого буде збільшення частки на ринку. 2. За рахунок розширення торговельної мережі останніми роками поява на ринку торговельних підприємств не матиме значного впливу на діяльність «АТБ-Маркету». 3. У зв'язку з економічною ситуацією в країні спостерігається зниження доходів у цільовій аудиторії, тому можливість проведення численних акцій під гаслом «низькі ціни» є ще однією конкурентною перевагою торговельної мережі.

Висновки до розділу 1

Складні умови існування, постійних розвиток ринкових відносин, застосування найефективніших та найпрогресивніших методів управління зумовлюють функціонування торговельних підприємств як відкритих соціально-економічних систем та спонукають до розвитку конкурентоспроможності. Конкурентоспроможність роздрібних торговельних мереж базується на їхніх конкурентних перевагах, які визначаються як певні, притаманні тільки їм особливості, що дає змогу розширити цільову аудиторію. Для того щоб перевага приносила перемогу у боротьбі з конкурентами, вона повинна: 1) забезпечувати підприємству ринкове положення, вигідно відрізнити його від конкурентів; 2) бути націленою на специфічні запити клієнта, що дасть змогу принести користь цільовій групі споживачів; 3) спиратися на специфічні, оригінальні здатності та ресурси підприємства, які не піддаються імітації з боку конкурентів; 4) мати інноваційний характер для визначення напрямів і встановлення пріоритетності заходів щодо управління підприємством. Насьогодні основні напрямки розвитку ТОВ «АТБ-Маркет» – розширення торгової мережі та зміцнення присутності на заході і півдні країни, а також продовження модернізації супермаркетів, впровадження нових концепцій магазинів. Компанія системно підходить до питання освоєння нових регіонів. Однією з важливих завдань є побудова в них ефективної логістики.

РОЗДІЛ 2

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «АТЬ-МАРКЕТ»

2.1 Економічний зміст, класифікація розрахунків з поставачальниками

Заборгованість - це стан розрахунків за фінансовими зобов'язаннями на будь-який момент часу. Кредиторська заборгованість - тимчасово залучені суб'єктом у власне користування грошові кошти, які підлягають поверненню юридичній або фізичній особі [9].

Кредитори - юридичні і фізичні особи, яким внаслідок минулих подій підприємство заборгувало певні суми коштів, їхніх еквівалентів чи інших активів. Розрізняють нормальну (законну) і прострочену кредиторську заборгованість.

З урахуванням відзначених ознак кредиторську заборгованість можна визначити як частину майна організації, що є предметом боргових зобов'язань організації-дебітора (боржника) перед уповноваженою особою кредиторами, що підлягає бухгалтерському обліку і відображенню в балансі як борги організації - балансоутримувача [10].

В загальній політиці управління фінансами багато уваги приділено формуванню політики управління дебіторською та кредиторською заборгованостями. При цьому підприємству необхідно враховувати протилежні цілі: з одного боку, максимально користуватися залученими коштами, з іншого, найшвидше отримати власні оборотні кошти. Виходячи з сутності розрахунків, кожне підприємство одночасно є і кредитором, і дебітором, а кожна розрахункова операція приводить до одночасного виникнення дебіторської заборгованості в одного підприємства, і кредиторської - в іншого. Відтак, кожна розрахункова операція генерує різні, здебільшого суперечливі, цілі її суб'єктів. З чого можна дійти висновку, що на кожному підприємстві політики управління дебіторською та кредиторською

заборгованостями повинні розроблятися не окремо, а бути узгодженими між собою. Однак рух грошей - і позитивний, і негативний - не може відбуватись сам по собі, як не може представляти самотійну операцію [9].

Поточні зобов'язання – це короткострокові фінансові зобов'язання, які мають бути погашені протягом поточного операційного циклу підприємства чи протягом року з дати складання бухгалтерського балансу (із двох термінів обирають довший). Схематично це визначення можна представити наступним чином (рис.2.1).

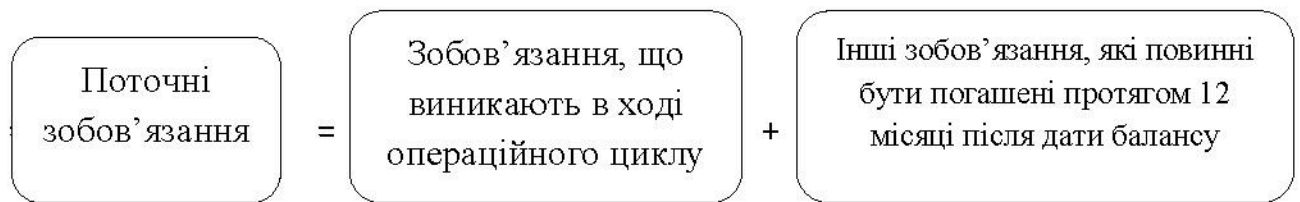

Рис. 2.1 Визначення поточних зобов'язань відповідно до П(С)БО 11

Рис. 2.2 відображає класифікацію поточних зобов'язань відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання» [18].

Здійснюючи фінансово-господарську діяльність суб'єкти підприємництва вступають у розрахункові взаємовідносини з різними фізичними та юридичними особами. Зазначенні відносини спрямовані на забезпечення нормального функціонування підприємства та супроводжуються розрахунковими операціями з придбання й реалізації матеріальних цінностей, включаючи виробничі запаси, обладнання, інші активи, надання послуг, виконання роботи.

Моменти виконання зустрічних зобов'язань практично ніколи не співпадають, що зумовлює виникнення у однієї сторони (постачальника) дебіторської заборгованості, а в іншій (покупця) – поточної кредиторської заборгованості перед вітчизняними та іноземними постачальниками та підрядниками [13]. Загальну схему розрахункових відносин підприємства наведено на рисунку 2.3.

Рис. 1.2 Класифікація поточних зобов'язань підприємства

Однією з найбільш суттєвих складових поточних зобов'язань є заборгованість перед постачальниками та підрядниками, яка є зобов'язанням господарюючого суб'єкта перед кредиторами за отримані товарно-матеріальні цінності, основні засоби, нематеріальні активи, роботи (послуги) тощо.

Постачальники – це юридичні або фізичні особи, які здійснюють постачання товарно-матеріальних цінностей (сировини, матеріалів, палива,

запасних частин, МШП), що надають послуги (подачу електроенергії, газу, води, пари тощо), виконують роботи (поточний і капітальний ремонт основних засобів тощо) [12].

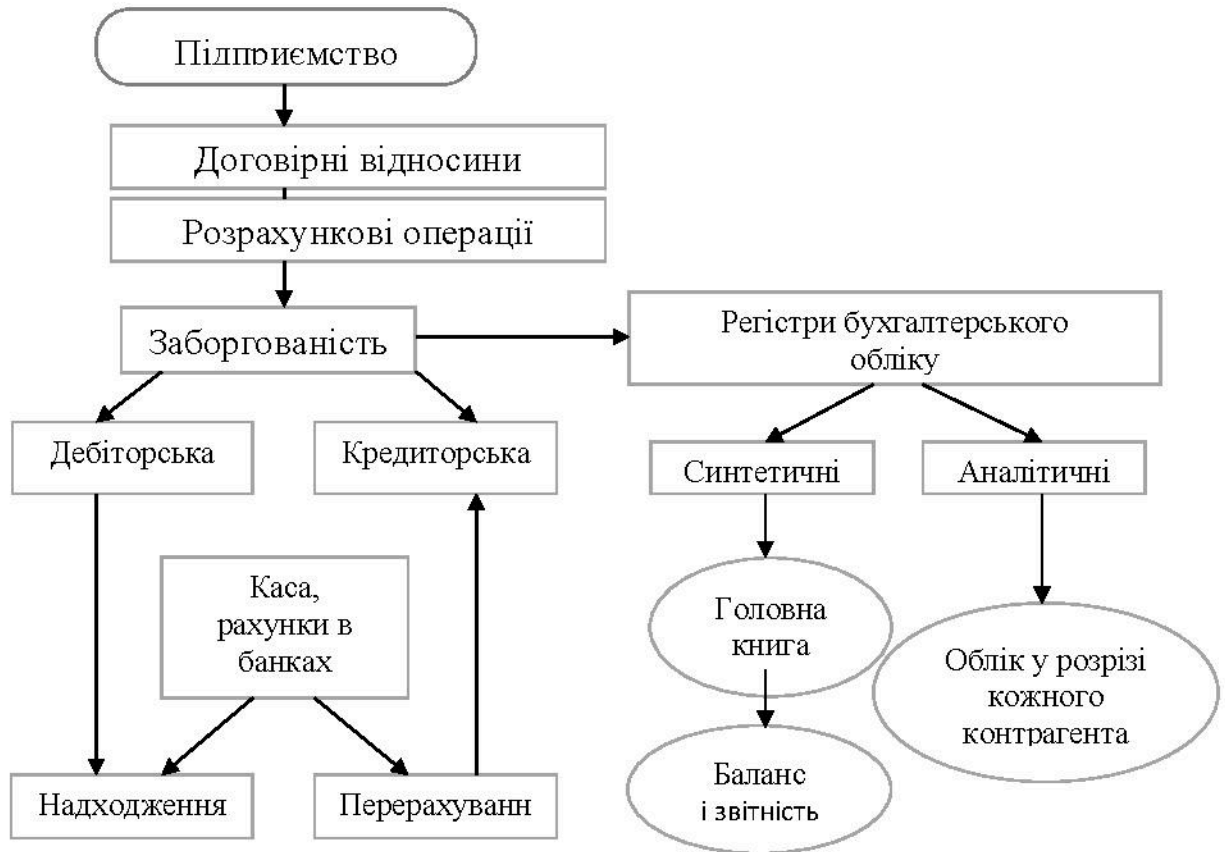

Рис. 2.3. Схема розрахункових відносин підприємства

Підрядники – спеціалізовані підприємства або фізичні особи, які виконують будівельно-монтажні роботи при спорудженні об'єктів на підставі договорів підряду на капітальне будівництво.

Тема обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками розглядалась провідними вітчизняними науковцями з бухгалтерського обліку, зокрема Ф.Ф. Бутенцем, А.С. Барановською, Г.В. Власюком, В.В. Жуковською, О. С. Кравченко, О.М. Шапошніковою та іншими.

Зобов'язання підприємства за розрахунками з постачальниками та підрядниками – це короткострокові зобов'язання, що виникають при постачанні продукції чи наданні послуг. Дані зобов'язання повинні

погашатися згідно договорів про купівлю-продаж товарів, що заключається з постачальниками чи підрядниками.

Існують різні визначення поняття в нормативних документах з бухгалтерського обліку, зокрема, в П(С) БО 11 «Зобов'язання» [15]:

Зобов'язання – це взаємовідносини між двома або більше сторонами з приводу здійснення діяльності, яка має економічну доцільність.

Фінансове зобов'язання – це належним чином оформлена угода, що передбачає обмін ресурсами, які мають грошовий вимір.

Розрахунки – це система взаємин між юридичними і фізичними особами, що виникають у момент практичного виконання юридично оформлених фінансових зобов'язань при здійсненні товарних і нетоварних операцій.

Заборгованість – це стан розрахунків за фінансовими зобов'язаннями на будь-який момент часу.

Кредиторська заборгованість – тимчасово залучені суб'єктом у власне користування грошові кошти, які підлягають поверненню юридичній або фізичній особі.

Кредитори – юридичні і фізичні особи, яким внаслідок минулих подій підприємство заборгувало певні суми коштів, їхніх еквівалентів чи інших активів.

Організація обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками проводиться згідно наказу про облікову політику [16], розрахунок з постачальником проводиться згідно укладеного договору про постачання товарів чи надання послуг. Договір (контракт) являє собою комерційний документ, згідно з яким оформлена торгівельна угода.

Характеристику та види договорів з постачальниками та підрядниками представлено на рисунку 2.4.

Виходячи з сутності розрахунків, кожне підприємство одночасно є і кредитором, і дебітором, а кожна розрахункова операція приводить до одночасного виникнення дебіторської заборгованості в одного підприємства,

і кредиторської – в іншого. Відтак, кожна розрахункова операція генерує різні, здебільшого суперечливі, цілі її суб'єктів.

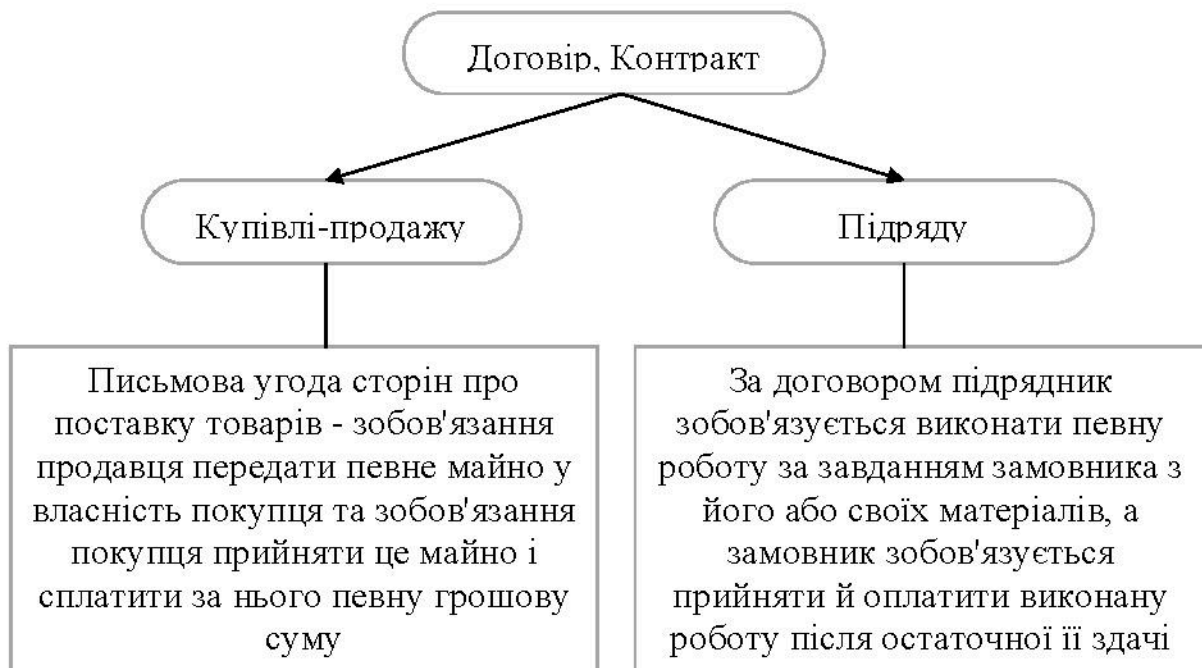

Рис. 2.4. Види договорів (контрактів) з постачальниками

На кожному підприємстві політики управління дебіторською та кредиторською заборгованостями повинні розроблятися не окремо, а бути узгодженими між собою.

Створення цілісної та ефективної системи бухгалтерського обліку неможливе без застосування такого специфічного елементу як облікова політика. Законодавство України визначає облікову політику як «сукупність принципів, методів та процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності», та встановлює обов'язковість її розробки підприємствами. Способи поточного групування інформації про розрахунки мають бути закріплені в обліковій політиці шляхом побудови робочого плану рахунків, відносно якого національне законодавство припускає самостійність підприємств при обранні набору аналітичних ознак. Ретельний аналіз діючого плану рахунків показав, що перш ніж організувати аналітичний облік, необхідно виправити серйозні недоліки в синтетичному, а саме: при групуванні рахунків для обліку розрахунків за класами в основу має

бути покладена їх економічна сутність та класифікація. Існуючий план рахунків спрямований на облік дебіторської та кредиторської заборгованості як об'єкти фінансової звітності, не враховуючи те, що заборгованість це лише статичний стан розрахункових операцій, а також те, що ці операції відбуваються щоденно і, звичайно, повинні відображатись в обліку, а заборгованість представляють у фінансовій звітності лише на визначену дату.

2.2 Нормативно-правове регулювання обліку розрахунків з постачальниками на підприємстві

Бухгалтерський облік на підприємствах з різною формою власності базується виключно на основі нормативних документів, а саме: в першу чергу Законів, прийнятих вищим законодавчим органом Верховною Радою України, Указів Президента України, Постанов та директив Кабінету міністрів України, наказів та інструкцій Міністерства фінансів України та Головної податкової адміністрації України.

Розрахунки підприємства з постачальниками та підрядниками регулюються такими нормативними актами (табл. 2.1):

Таблиця 2.1

Нормативно-правові акти, що регламентують завдання обліку розрахунків з постачальниками

№	Назва	Стислий зміст
1	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV (за останньою редакцією станом на 03.07.2020 р., на підставі ЗУ від 17.06.2020 р. № 720-IX) [13]	Визначаються правові принципи регулювання, організації та ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності в Україні. Визначає самостійність суб'єкта господарювання, в прийнятті облікової політики, в якій відображаються основні засади дебіторської заборгованості. Цей закон поширюється на всі види суб'єктів господарювання, створених відповідно до законодавства України.

Продовження табл. 2.1

2	Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV (за останньою редакцією станом на 16.10.2020 р., на підставі ЗУ від 20.09.2019 р. № 124-IX) [14]	Регулюється особисті немайнові та майнові відносини, на основі юридичної рівності та вільного волевиявлення учасників. За Розділом II ЦКУ, визначено основні загальні тлумачення, умови та правила укладання договору. Окремо за ст. 901 ЦКУ регламентується положення щодо договору про надання послуг.
3	Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (за останньою редакцією станом на 16.10.2020 р., на підставі ЗУ від 20.09.2019 р. № 124-IX) [15]	Встановлює відповідно до Конституції України правові основи господарської діяльності різних видів суб'єктів господарювання, визначає їх права і відповідальність у здійсненні операцій з іншими фізичними або юридичними особами.
4	Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (за останньою редакцією станом на 07.11.2020 р., на підставі ЗУ від 14.07.2020 р. № 786-IX) [16]	Регулює стягнення податків та зборів з суб'єктів господарювання, та порядок їх адміністрування. Визначає порядок нарахування, базу та ставку оподаткування податку на додану вартість (ПДВ) при реалізації продукції, товарів, робіт, послуг.
5	Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 р. № 1023-XII (за останньою редакцією станом на 16.10.2020 р., на підставі ЗУ від 20.09.2019 р. № 124-IX) [17]	Регулює відносини між покупцями (замовниками) продукції, товарів, робіт, послуг, та суб'єктами господарювання різних форм власності. Встановлює права споживачів (покупців, замовником) та викладаються основні положення до повернення товару.
6	Кодекс України з процедур банкрутства від 18.11.2018 р. № 2597-VIII XII (за останньою редакцією станом на 17.10.2020 р., на підставі ЗУ від 05.06.2020 р. № 686-IX) [18]	Визначає процедури укладення мирової угоди з боржником. Окремо фіксується, що мирова угода може бути укладена на будь-якому етапі справи про банкрутство. Описує процедури списання боргів боржника, у разі оформлення мирової угоди.

[Складено за 13–18]

Ведення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками є важливою складовою для забезпечення ефективної співпраці з іншими підприємствами, та надання повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства для прийняття рішень.

Ефективна система розрахунків з постачальниками та підрядниками залежить від платіжної дисципліни покупця, обраного платіжного інструменту, а також наявністю оперативного контролю за станом розрахунків. Правильно налагоджена система розрахунків на підприємстві має суттєвий вплив на зобов'язання та фінансовий стан підприємства загалом.

Погашення зобов'язань перед постачальниками та підрядниками за отримані від них активи здійснюється:

1) безготівковим способом, за яким використовуються наступні форми платіжних інструментів: платіжні доручення, платіжні-вимоги доручення, розрахункові чеки, акредитиви та векселі;

2) готівковим способом, за яким сума платежу із одним контрагентом протягом дня за одним або кількома платіжними документами не повинна перевищувати гранично встановлену величину. При цьому, кількість підприємств (підприємців), з якими здійснюються готівкові розрахунки, протягом дня не обмежується.

Розрахунки з постачальниками та підрядниками проводяться зарахуванням взаємних вимог на підставі первинних документів (накладних, товарно-транспортних накладних, актів приймання-передачі виконаних робіт (наданих послуг), податкових накладних, виписок банку).

2.3 Документальне оформлення розрахунків з постачальниками

Загальну схему організації обліку грошових розрахунків з постачальниками та підрядниками наведено на рисунку 2.5.

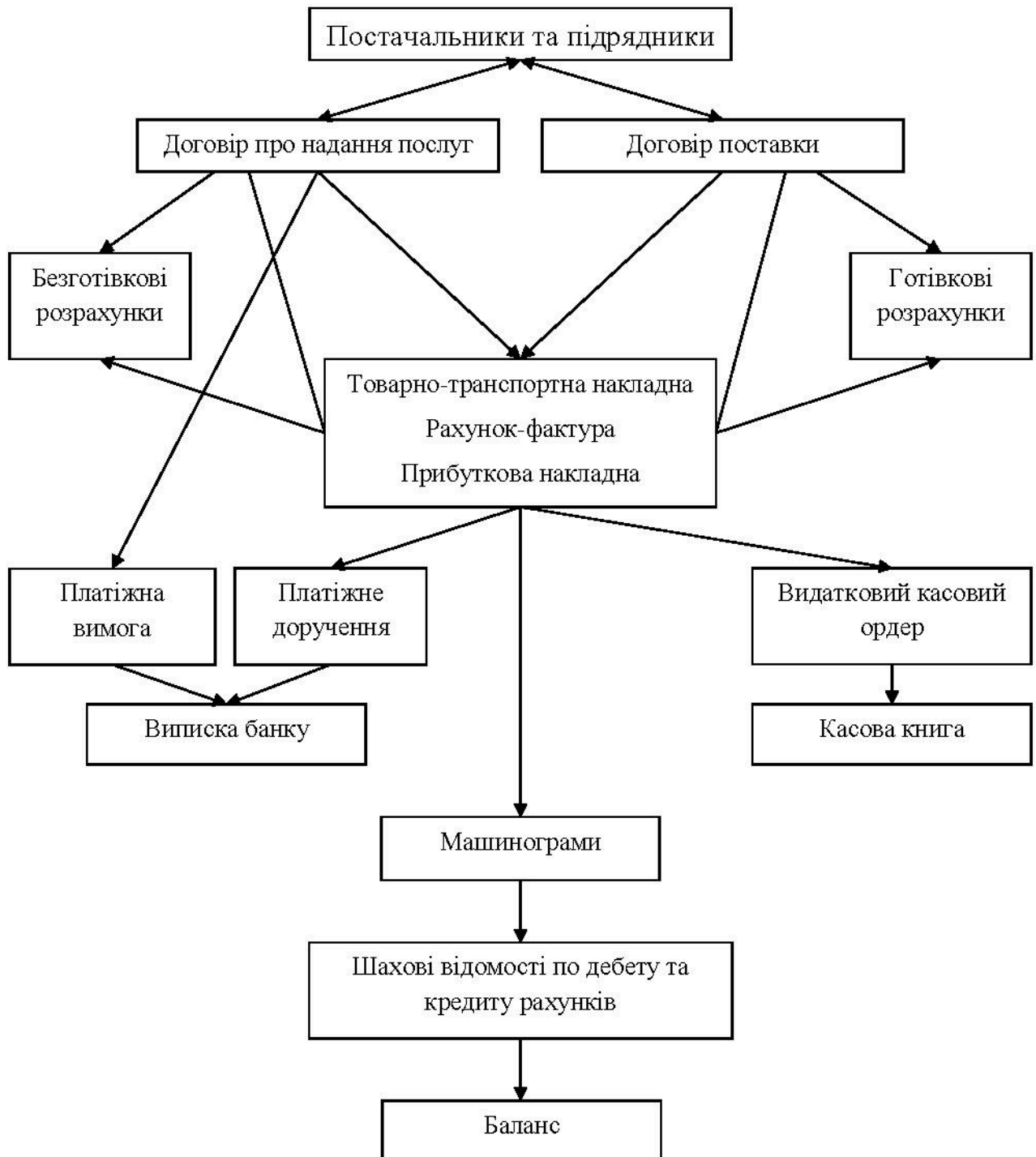

Рис.2.5. Схема документального оформлення й організації обліку грошових розрахунків з постачальниками на підприємстві

Організація обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками проводиться згідно наказу про облікову політику. Законодавство України визначає облікову політику як сукупність принципів, методів та процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності, та встановлює обов'язковість її розробки підприємствами.

Способи поточного групування інформації про розрахунки мають бути закріплені в обліковій політиці шляхом побудови робочого плану рахунків, відносно якого національне законодавство припускає самостійність підприємств при обранні набору аналітичних ознак. Якщо ретельно проаналізувати діючий план рахунків, то можна зробити висновок, що перш ніж організувати аналітичний облік, необхідно виправити серйозні недоліки в синтетичному, а саме: при групуванні рахунків для обліку розрахунків за класами в основу має бути покладена їх економічна сутність та класифікація.

Усі види господарських операцій, що їх проводять в обліку через розрахунки з постачальниками і підрядниками, згруповано в облікові номенклатури та відповідні носії в таблиці 2.2, які дають можливість конкретизувати основу для організації аналітичного і синтетичного обліку розрахунків із постачальниками та підрядниками.

Таблиця 2.2

Перелік облікових номенклатур в організації обліку розрахунків із постачальниками і підрядниками на підприємстві

Характеристика даних для обліку	Використання облікових даних	Вимірники		Носії інформації
		Натуральний	Грошовий	
Матеріальні цінності, отримані від постачальника	Для оприбуткування на баланс	+	+	Прибуткова накладна
Податковий кредит із ПДВ	Для розрахунку ПДВ для сплати в бюджет		+	Податкова накладна
Обсяг та види послуг (робіт), отриманих від підрядника	Для списання суми витрат на відповідний об'єкт обліку; для проведення розрахунку з підрядником		+	Акт виконаних робіт, наданих послуг
Сума заборгованості перед постачальниками чи підрядниками	Для проведення передплати		+	Рахунок постачальника

Організація обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками повинна забезпечити попередження прострочення кредиторської заборгованості. Кредиторська заборгованість у підприємств та організацій

виникає найчастіше через невиконання установами своїх зобов'язань. Облік кредиторської заборгованості підприємств та організацій ведеться на рахунках класу 6 "Поточні зобов'язання", який об'єднує рахунки, призначені для обліку зобов'язань підприємства, що виникають у процесі його діяльності, і погашення яких здійснюється протягом одного бюджетного року.

Носіями первинного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками є: рахунки-фактури; товарно-транспортні накладні (табл. 2.3); довіреності; договір.

Таблиця 2.3

Оперограма складання товарно-транспортної накладної

Подія	Бухгалтер	Керівник	Завідуючий складом постачальника	Водій-вантажник	Експедитор	Завідуючий складом покупця
Складання ТТН						
Затвердження правильності даних ТТН	↓					
Завантаження матеріалів	→	→	↓			
Отримання матеріалів					↘	
Доставка матеріалів				→	→	
Відвантаження матеріалів				↙		→

Відносини з постачальниками та підрядниками мають складний характер, зумовлений економічною ситуацією в країні, формуванням нових видів економічних взаємовідносин між суб'єктами господарювання, податковою політикою, зміною потреб, поведінки покупців, тощо. Підприємства постійно ведуть розрахунки з постачальниками за придбані в

них основні засоби, сировину, матеріали й інші товарно-матеріальні цінності і послуги; з покупцями - за куплені ними товари; із замовниками - за виконані роботи і послуги.

Довіреність на отримання ТМЦ оформляється на бланках типових форм. Обов'язковими реквізитами є найменування юридичної особи, номер банківського рахунку та назва установи банку, строк дії довіреності, кому довіряється одержання ТМЦ із зазначенням паспортних даних, найменування і кількість ТМЦ, підпис і розшифрування підпису керівника підприємства, печатка. Незаповнені рядки довіреності повинні прокреслюватись. Довіреності та журнал обліку виданих довіреностей повинні зберігатись у особи, відповідальної за реєстрацію довіреностей. Довіреність на одержання ТМЦ видається тільки посадовим особам даного підприємства. Керівник підприємства затверджує перелік посад яким надається відповідне право на одержання ТМЦ за довіреністю та призначає особу, що здійснює виписування та реєстрацію довіреностей.

Зі складу постачальника отримують товар за довіреністю із пред'явленням паспорта при цьому довіреність залишається у постачальника, незалежно від строку її дії. Далі завідувач складу постачальника разом з іншими первинними документами здає довіреність до бухгалтерії свого підприємства. Строк дії довіреності встановлюється в залежності від можливості одержання та вивезення відповідних цінностей, але не більше 10 днів.

Не пізніше наступного дня після кожної доставки на підприємство одержаних за довіреністю цінностей, особа, якій видано довіреність зобов'язана надати працівнику який видав довіреність документ про одержання нею цінностей та їх здачу на склад (повинна відзвітуватись). Невикористані довіреності повинні бути повернуті працівнику бухгалтерії не пізніше наступного дня після закінчення строку їх дії. При цьому залежно від того, використана довіреність або повернута невикористаною, в журналі реєстрації довіреностей робиться відмітка про номери документів що

підтверджують отримання цінностей або написом "невикористані" про погашення довіреності.

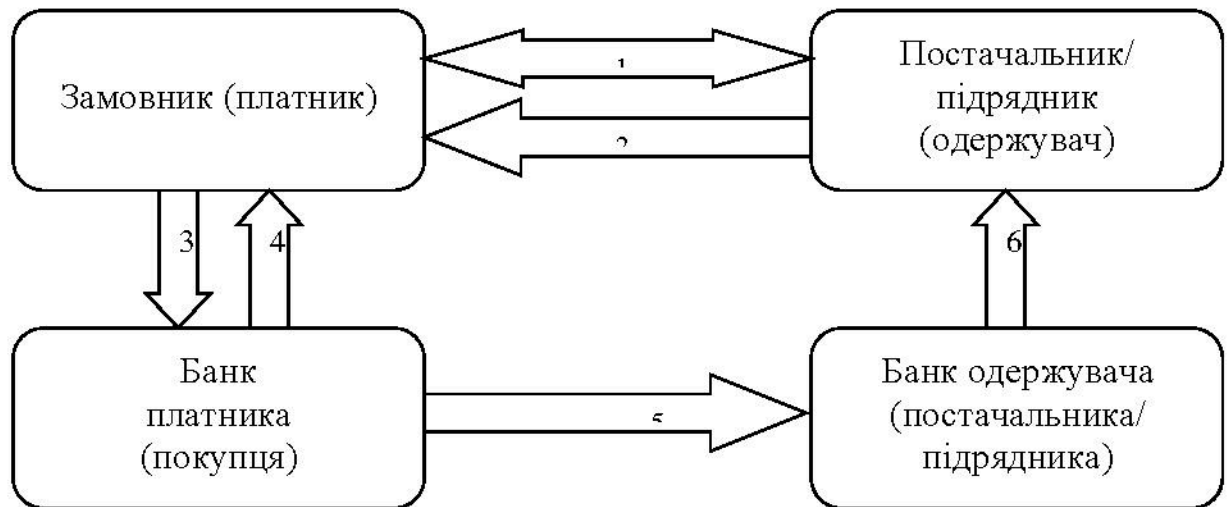

Рис. 2.6. Загальна схема документообігу при розрахунку платіжним дорученням

При цьому виконуються такі поетапні операції:

- 1) укладання договору (контракту);
- 2) надання послуг, відвантаження товарів, виконання робіт;
- 3) передача платіжного доручення банку для списання з рахунка платника суми платежу;
- 4) витяг з розрахункового рахунка про списання коштів;
- 5) платіжне доручення про зарахування платежу на розрахунковий рахунок одержувача (постачальника);
- 6) витяг з розрахункового рахунка про зарахування платежу.

Платіжна вимога-доручення – це комбінований розрахунковий документ, що складається з двох частин та який об'єднує платіжну вимогу і платіжне доручення. Частиною документа – "платіжна вимога" заповнює одержувач, а частину – "доручення" заповнює платник при згоді на оплату.

Верхню частину після виконання своїх зобов'язань перед замовником заповнює постачальник. Це вимога постачальника щодо оплати вартості наданих замовникові послуг, виконаних робіт або поставлених товарів.

Виписана вимога разом із відвантажувальними транспортними документами пересилається платникові, минаючи банк

Схему документообігу при розрахунку платіжною вимогою-дорученням наведено на рисунку 2.7.

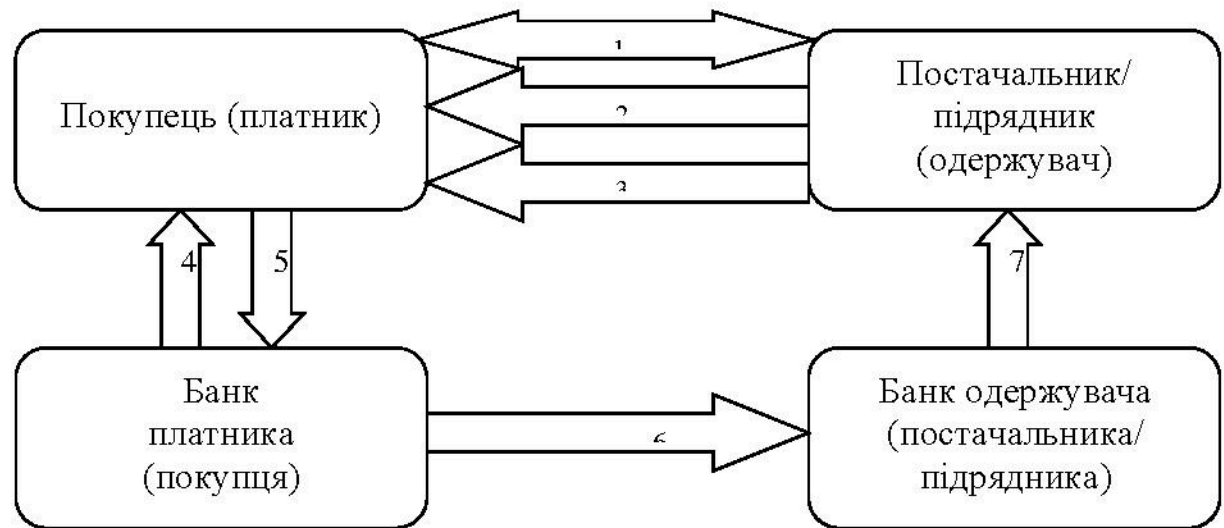

Рис. 2.7. Загальна схема документообігу при розрахунку платіжною вимогою-дорученням

Документообіг при розрахунках платіжними вимогами-дорученнями включає такі операції:

- 1) укладення угоди між постачальником і покупцем з установленням форми розрахунку за допомогою платіжної вимоги-доручення;
- 2) відвантаження товару покупцеві (замовнику);
- 3) відправлення постачальником на адресу покупця документів на відвантаження товарів із заповненим постачальником вимогою-дорученням;
- 4) дооформлення покупцем (платником) вимоги-доручення і передача його у свій банк на оплату;
- 5) витяг з розрахункового рахунка, який надається банком платнику про здійснення платежу на адресу постачальника;

б) передача банку постачальника документів про право зарахування платежу на розрахунковий рахунок постачальника.

Чек - це документ суворої звітності і бланки чеків (а вони звичайно брошуруються в чекові книжки по 10, 20 і 25 аркушів) виготовляються за зразками, затвердженими Національним банком України.

Чек має ряд обов'язкових реквізитів, наприклад зазначення суми платежу за чеком, найменування одержувача платежу, дату і місце укладання чека тощо.

Схему документообігу при розрахунку чеком наведено на рисунку 2.8.

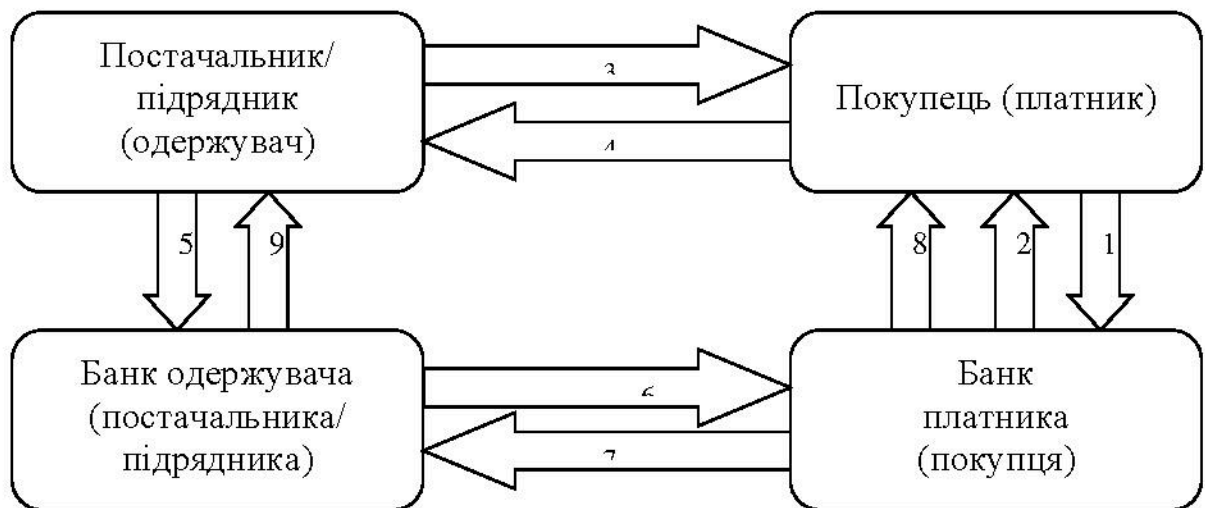

Рис. 2. 8. Загальна схема документообігу при розрахунку за допомогою чека

Порядок здійснення платежу за допомогою чеків включає такі операції:

- 1) замовлення в банку чекової книжки;
- 2) видача покупцеві чекової книжки з депонуванням зазначеної в книжці суми;
- 3) постачання товару (виконання робіт, надання послуг) постачальником;
- 4) передавання чека покупцем постачальникові в оплату товару або послуг;
- 5) передавання банку чека для його оплати банком платника;

- б) передавання документів банку покупця;
- 7) зарахування коштів на розрахунковий рахунок постачальника;
- 8) витяг з рахунка депонованих сум;
- 9) витяг про зарахування відповідної суми на рахунок постачальника.

Розрахунки за чеками мають певні переваги. Вони, передусім, у тому, що досягається досить висока швидкість розрахунків, а це означає прискорення обігу й скорочення дебіторської заборгованості. Чек дає переваги не тільки постачальникові, а й замовнику, бо він гарантує надходження товару, виконання робіт, надання послуг і т. ін., оскільки чек виписується після отримання товарів чи надання послуг.

Акредитив - це розрахунковий документ, який містить доручення банку платника банку одержувача оплатити товар (послуги) лише при виконанні одержувачем умов, указаних в акредитиві. Акредитив вигідно використовувати у відносинах з неакуратними платниками.

Схему документообігу при розрахунку за допомогою акредитива наведено на рисунку 2.9.

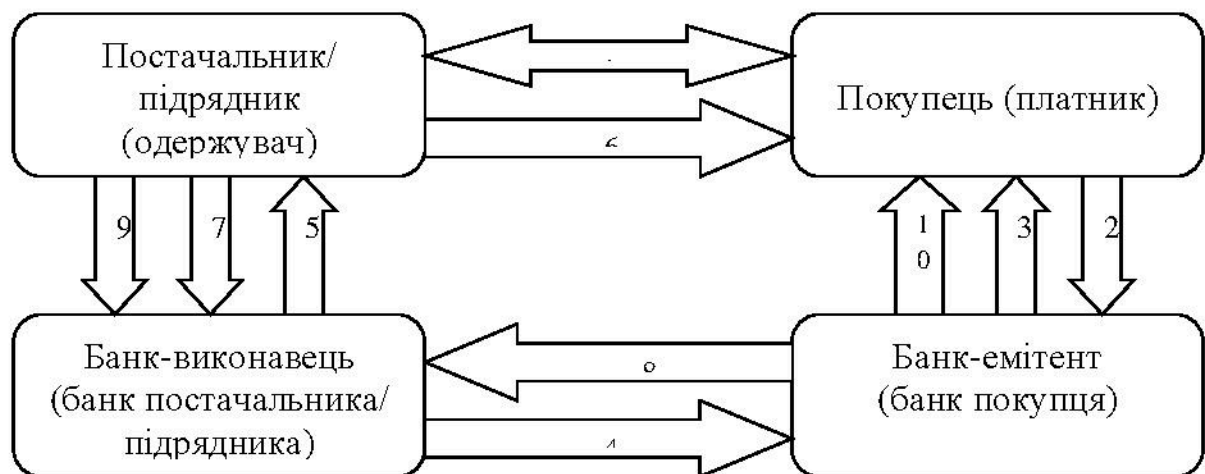

Рис. 2.9. Загальна схема документообігу при розрахунку за допомогою акредитива

У процесі здійснення платежу виконуються такі операції:

- 1) укладання угоди про поставку товарів з розрахунком у вигляді акредитива;
- 2) завдання банку на розроблення акредитива із зазначенням суми платежу, термінів і умов його розкриття;
- 3) повідомлення банку платника про розроблення акредитива;
- 4) повідомлення банку постачальника про відкриття акредитива і про його умови;
- 5) ознайомлення постачальника з умовами акредитива;
- 6) відвантаження товару, надання послуг, виконання робіт;
- 7) передача банку всього комплексу підписаних покупцем документів, передбачених акредитивною угодою;
- 8) повідомлення банку-емітента про використання акредитива;
- 9) витяг з розрахункового рахунка про зарахування коштів на рахунок постачальника;
- 10) надання витягу покупцеві про використання акредитива.

Акредитиви можуть мати різну форму. Найпоширеніші з них: відкличний і безвідкличний, а також покритий та непокритий.

У результаті розвитку комерційних зв'язків виник спосіб розрахунків на умовах відстрочки платежу з використанням векселів.

Вексель - це боргове зобов'язання чітко визначеної форми (цінний папір), що дає незаперечне право на одержання зазначеної в ньому суми грошей у термін, який указано у векселі.

Вексель постійно перебуває в русі і з огляду на особливості цього руху, а також залежно від того, хто - боржник чи кредитор - виписує вексель, розрізняють простий і переказний векселі.

Вексель є формою оформлення комерційного кредиту, який надається в товарній формі продавцями покупцям у вигляді відстрочки сплати боргу за поставлені товари, виконані роботи, надані послуги.

При видачі простого векселя векседавець зобов'язаний сплатити безпосередньо векселедержателю певну суму. При цьому векселедержатель

приймає на себе зобов'язання перед іншою стороною - векселедержателем виплатити певну суму грошей після настання певного строку.

Схему розрахунку за простим векселем наведено на рисунку 2.10.

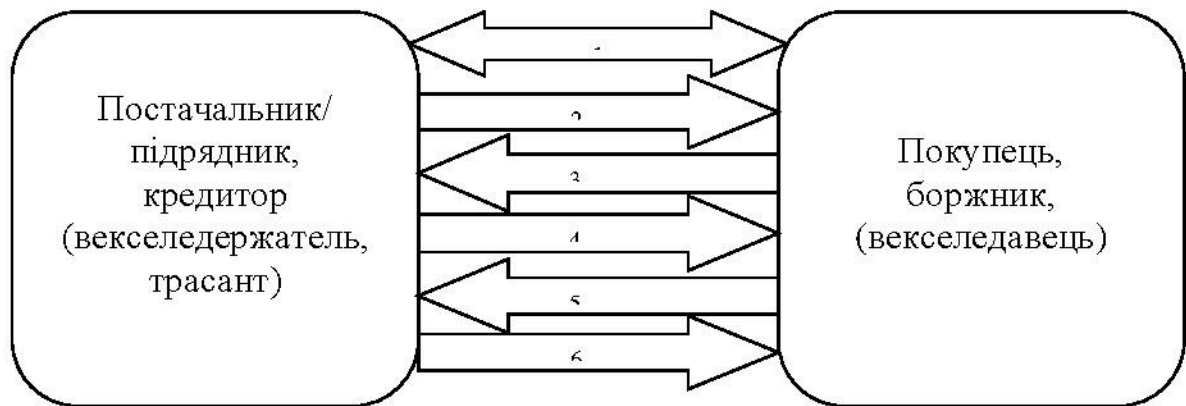

Рис. 2.10. Загальна схема розрахунку за простим векселем

Документообіг і операції при розрахунку за допомогою простого векселя мають такий вигляд:

- 1) укладання угоди між продавцем і покупцем з установленням форми розрахунку у вигляді розрахунку за допомогою простого векселя;
- 2) постачання товару (надання послуг, виконання робіт) покупцеві (замовнику);
- 3) виставлення боржником векселя;
- 4) пред'явлення кредитором векселя для оплати в момент, визначений як термін розрахунку за векселем;
- 5) переказування грошей боржником на користь кредитора (продавця);
- 6) повернення погашеного векселя.

Переказний вексель становить письмову пропозицію векседавця, звернену до платника, сплатити певну суму векселедержателю. Переказний вексель може бути проданий за допомогою індосамента (передавального напису). Строк платежу визначається або датою акцепту, або ж датою протесту.

Правову основу використання векселя в господарському обороті визначає Положення "Про переказаний і простий векселі", прийняте

відповідно до постанови Кабінету Міністрів України і Національного банку України та Закон України "Про обіг векселів в Україні".

Схема руху документів за умови розрахунків переказаним векселем наведено на рисунку 2.11.

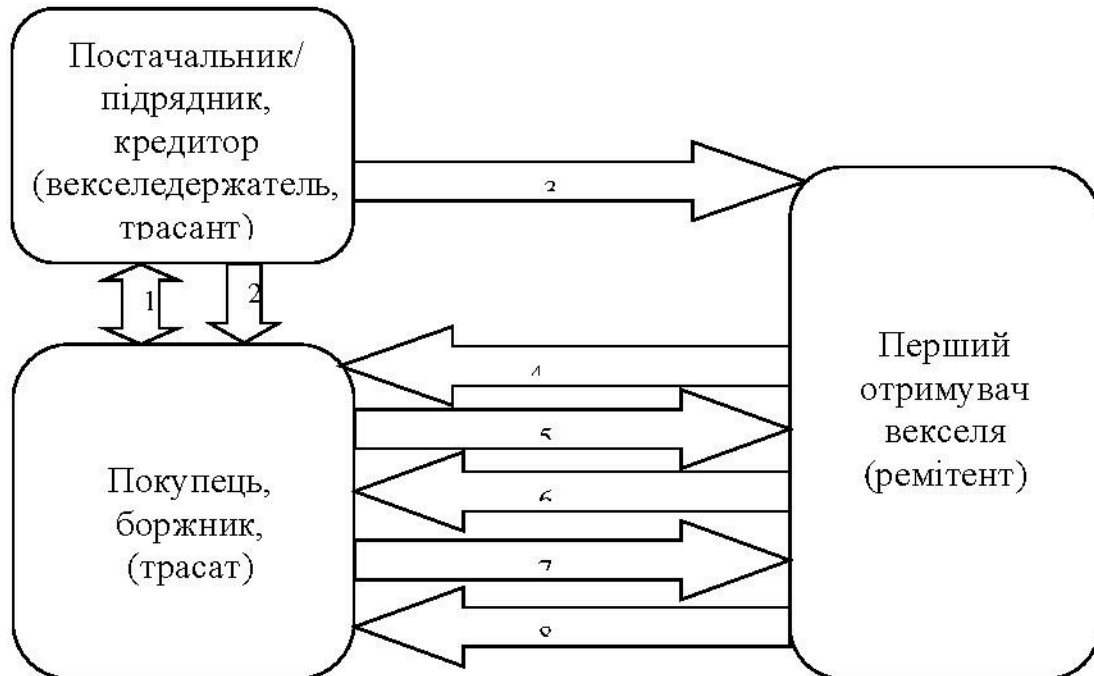

Рис. 2.11. Загальна схема розрахунку за переказним векселем

Рух документів і операції в цьому випадку мають такий вигляд:

- 1) угода між постачальником і покупцем про поставку товару (надання послуг, виконання робіт і т.ін.) з розрахунком через виставлення переказного векселя;
- 2) поставка товару покупцеві (боржнику);
- 3) виставлення векселя кредитором (трасантом) третій особі, яка й отримує вексель (ремітент);
- 4) пред'явлення ремітентом векселя боржнику для акцепту;
- 5) акцепт векселя боржником (трасатом);
- 6) пред'явлення векселя боржникові для оплати;
- 7) оплата векселя;
- 8) погашення векселя.

2.4 Аналітичний і синтетичний облік розрахунків з постачальниками

Для обліку розрахунків із постачальниками та підрядниками використовують рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». Його призначено для ведення обліку розрахунків із постачальниками та підрядниками за одержані товарно-матеріальні цінності (у тому числі отримані від учасників промислово-фінансових груп (ПФГ)), виконані роботи та надані послуги.

Цей рахунок має такі субрахунки: 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»; 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками»; 633 «Розрахунки з учасниками ПФГ». Характеристику рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» наведено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Характеристика рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»

Номер рахунка	Призначення рахунка	Відображення інформації за розрахунками із постачальниками та підрядниками			
		Дебет	Кредит	В обліковому реєстрі	У звітності
63	Для обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками за одержані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи і надані послуги.	Відображається погашення, списання заборгованості за одержані від постачальників та підрядників активи і прийняті роботи й послуги.	Відображається виникнення заборгованості за одержані від постачальників та підрядників товарно-матеріальні цінності, прийняті роботи і послуги.	Розділ I Журналу 3 Відомість 3.3.	Рядок 1615 Балансу (форма 1)

Рахунки з якими кореспондує рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» представлено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

**Рахунки з якими кореспондує рахунок
63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»**

За дебетом з кредитом рахунків:	Назва рахунків	За кредитом з дебетом рахунків:	Назва рахунків
24	“Брак у виробництві”	15	“Капітальні інвестиції”
30	“Каса”	20	“Виробничі запаси”
31	“Рахунки в банках”	21	“Тварини на вирощуванні та відгодівлі”
34	“Короткострокові векселі одержані”	22	
36	“Розрахунки з покупцями та замовниками”	23	“Малоцінні та швидкозношувані предмети”
37	“Розрахунки з різними дебіторами”	24	“Брак у виробництві”
		28	“Товари”
41	“Пайовий капітал”	30	“Каса”
46	“Неоплачений капітал”	31	“Рахунки в банках”
48	“Цільове фінансування і цільові надходження”	39	“Витрати майбутніх періодів”
		47	“Забезпечення майбутніх витрат і платежів”
50	“Довгострокові позики”	64	“Розрахунки за податками й платежами”
51	“Довгострокові векселі видані”		
52	“Довгострокові зобов’язання за облігаціями”		
55	“Інші довгострокові зобов’язання”	80	“Матеріальні витрати”
60	“Короткострокові позики”	84	“Інші операційні витрати”
62	“Короткострокові векселі видані”	85	“Інші затрати”
68	“Розрахунки за іншими операціями”	91	“Загальновиробничі витрати”
		92	“Адміністративні витрати”
70	“Доходи від реалізації”	93	“Витрати на збут”
71	“Інший операційний дохід”	94	“Інші витрати операційної діяльності”
74	“Інші доходи”	99	“Надзвичайні витрати”

Таким чином, державою передбачене законодавче регулювання розрахунків з постачальниками і підрядниками. Затверджено порядок відображення розрахунків в бухгалтерському обліку за відповідним рахунком 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками», який має відповідні субрахунки. Записи зі здійснення господарської операції відповідно до законодавства заносяться у відповідні регістри бухгалтерського обліку. Організація облікових номенклатур обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками наведена у таблиці 2.6. і має безпосередній вплив на вибір носія інформації - первинного документа.

Таблиця 2.6

**Організація облікових номенклатур обліку
розрахунків з постачальниками**

Облікова номенклатура	Первинний облік				
	Складові характеристики		Причини виникнення факту	Документи, в яких фіксуються факти виникнення господарської діяльності	Завдання, в яких використовуються інформаційні дані
	Якісні	Кількісні			
Проведено розрахунок з постачальниками та підрядниками за доставлену продукцію безготівковим перерахуванням	- Від кого - Кому - Дата - Номер рахунка - Підстави	- Сума	Укладання контракту з постачальниками	Платіжне доручення, виписка з рахунка	Облік запасів, облік готівкових та безготівкових розрахунків
Оприбуткування товарно-матеріальних цінностей на складі покупця	- Від кого - Кому - Дата - Строк дії - Додаткові умови - Кількість	- Сума	Укладання контракту з постачальниками	Договір купівлі-продажу, рахунки-фактури, транспортні накладні	Облік запасів, облік розрахунків з постачальниками

Відносини, в які підприємство вступає з постачальником і зобов'язане сплатити певну суму грошових коштів з а отримані послуги, товари, регулюються Господарським кодексом [22].

Типові операції по обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками наведено в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Кореспонденція рахунків по типовим операціям з обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві

Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
Виникнення (збільшення) заборгованості перед постачальниками		
Від постачальників оприбутковано: – об'єкти необоротних активів	10 "Основні засоби", 11 "Інші необоротні матеріальні активи", 12 "Нематеріальні активи", 15 "Капітальні інвестиції", 16 "Довгострокові біологічні активи"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
– виробничі запаси, малоцінні швидкозношувані предмети	20 "Виробничі запаси", 22 "МШП"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
– поточні біологічні активи	21 "Поточні біологічні активи"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
– напівфабрикати	25 "Напівфабрикати"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
– товари	28 "Товари"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
Визнано та відображено заборгованість перед постачальниками й підрядниками за виконані роботи і послуги, що пов'язані із: – виконанням будівельно-монтажних робіт	151 "Капітальне будівництво"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
– придбанням та доведенням до належного стану об'єктів необоротних активів	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів", 153 "Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів", 154 "Придбання (створення) нематеріальних активів", 155 "Придбання довгострокових біологічних активів"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
– виробництвом продукції	23 "Виробництво"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"

– виправленням браку	24 "Брак у виробництві"	63 "Розрахунки постачальниками підрядниками"	з та
– операціями, які стосуються майбутніх періодів	39 "Витрати майбутніх періодів"	63 "Розрахунки постачальниками підрядниками"	з та
– операціями загальновиробничого призначення	91 "Загальновиробничі витрати"	63 "Розрахунки постачальниками підрядниками"	з та
– організацією та управлінням підприємством	92 "Адміністративні витрати"	63 "Розрахунки постачальниками підрядниками"	з та
– збутом продукції	93 "Витрати на збут"	63 "Розрахунки постачальниками підрядниками"	з та
– розробкою об'єктів нематеріальних активів	941 "Витрати на дослідження і розробки"	63 "Розрахунки постачальниками підрядниками"	з та
– ліквідацією об'єктів основних засобів	976 "Списання необоротних активів"	63 "Розрахунки постачальниками підрядниками"	з та
– попередженням та ліквідацією наслідків надзвичайних подій	99 "Надзвичайні витрати"	63 "Розрахунки постачальниками підрядниками"	з та
Відображено податковий кредит за податком на додану вартість	641.1 "Розрахунки з податку на додану вартість"	63 "Розрахунки постачальниками підрядниками"	з та
Пред'явлено претензію постачальнику за невиконання умов договору	374 "Розрахунки за претензіями"	63 "Розрахунки постачальниками підрядниками"	з та
Відображено збільшення заборгованості перед постачальником на суму нарахованих фінансових санкцій за невиконання умов договору	948 "Визнані неустойки, штрафи, пені"	63 "Розрахунки постачальниками підрядниками"	з та
При зростанні курсу іноземної валюти до національної відображено за розрахунками із постачальниками негативну курсову різницю:			
– операційну	945 "Витрати від операційної курсової різниці"	632 "Розрахунки іноземними постачальниками"	з
– неопераційну	974 "Втрати від неопераційної курсової різниці"	632 "Розрахунки іноземними постачальниками"	з
Погашення (зменшення) заборгованості перед постачальниками			
Оплачено постачальникам і підрядникам:			
– готівкою	63 "Розрахунки постачальниками підрядниками"	з та	30 "Каса"

– з поточного рахунку	63 "Розрахунки постачальниками підрядниками"	з та	31 "Поточні рахунки "
– через акредитив	63 "Розрахунки постачальниками підрядниками"	з та	313 "Інші рахунки в банку"
– коштами, виданими у підзвіт	63 "Розрахунки постачальниками підрядниками"	з та	372 "Розрахунки з підзвітними особами"
– виданими векселями	63 "Розрахунки постачальниками підрядниками"	з та	62 "Короткострокові векселі видані"
– за рахунок короткострокової позики банку	63 "Розрахунки постачальниками підрядниками"	з та	60 "Короткострокові позики"
Здійснено взаємозарахування заборгованостей у рахунок раніше виданого авансу	63 "Розрахунки постачальниками підрядниками"	з та	371 "Розрахунки за виданими авансами"
Списано кредиторську заборгованість перед постачальником, строк позовної давності якої минув	63 "Розрахунки постачальниками підрядниками"	з та	717 "Дохід від списання кредиторської заборгованості"
При зменшенні курсу іноземної валюти до національної відображено за розрахунками із постачальниками позитивну курсову різницю:			
– операційну	632 "Розрахунки з іноземними постачальниками"		714 "Дохід від операційної курсової різниці"
– неопераційну	632 "Розрахунки з іноземними постачальниками"		744 "Дохід від неопераційної курсової різниці"

Регістри синтетичного та аналітичного обліків операцій - уніфіковані носії інформації у вигляді відомостей, книг, журналів, карток обліку; їх призначення - хронологічне, систематичне чи комбіноване накопичення, групування та узагальнення інформацій з первинних.

На ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» всі записи у регістрах бухгалтерського обліку проводяться на підставі первинних документів, які фіксують факти здійснення господарської операції і розпорядження на їх проведення.

Для отримання показників, різних за мірою деталізації, узагальнення в бухгалтерському обліку використовуються два види рахунків: синтетичні

(узагальнені) і аналітичні (деталізовані). Організація аналітичного обліку дозволяє в електронній бухгалтерії простежувати розрахунки з конкретними постачальниками, враховуючи наявність та рух товарно-матеріальних цінностей, виконання договорів. Формування аналітичних даних здійснюється шляхом групування однакових за економічним змістом даних первинних документів у відомостях, з яких підсумки переносяться у відповідні журнали.

Аналітичний облік ведуть за окремими рахунками постачальників та підрядників, фактами надходження невідфактурованих поставок, або оплати матеріальних цінностей, що не надійшли, в розрізі постачальників і підрядників.

Облік розрахунків ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» з його контрагентами (постачальниками) ведеться в типовій конфігурації в розрізі документів-замовлень.

Довідник контрагентів містить у собі реквізити суб'єктів, із якими у підприємства існують або існували господарські відносини. У електронному вигляді довідник контрагентів поділяють на вкладки, у яких дані будуть поєднані за призначенням. До таких вкладок відносять: Вкладка Загальна (відображає дані, що ідентифікують контрагента); Вкладка Адреса (відображає дані, що вказують на місце знаходження контрагента); Вкладка Керівництво (відображає дані про керівників); Вкладка Аналітичні Характеристики відображає особливі характеристики контрагента, що можуть вирізнити, або поєднати контрагентів у запитах, звітах, списках); Вкладка Банк, Вкладка Реєстрація (відображає дані, що вказують на місце реєстрації контрагента у різноманітних органах); Вкладка Документи (відображає документи в яких цей контрагент має бути відображений).

Отже, у довіднику Контрагенти міститься інформація про всіх постачальників, покупців та інших, тобто про всіх контрагентів підприємства (юридичних і фізичних осіб, з якими підприємство спілкується). У програмі цей довідник використовують для виписування різноманітних документів та організації аналітичного обліку на рахунках 63, 68 й ін. Трирівнева структура

довідника дає змогу групувати контрагенти за певними ознаками (наприклад, постачальники й одержувачі), що суттєво полегшує роботу з ним.

Документом-замовленням в програмі є перший документ, пов'язаний за змістом послідовності документів, які впливали на стан розрахунків з контрагентом (регламентували відносини з ним). Прикладами такої послідовності є:

рахунок-фактура - видаткова накладна - банківська виписка (в цьому випадку замовленням є рахунок-фактура);

договір - рахунок-фактура - видаткова накладна - банківська виписка (замовленням є договір).

Облік взаєморозрахунків з клієнтом – по рахунках/накладних або за договорами визначається для кожного клієнта в реквізиті «Вид взаєморозрахунків» форми елементів довідника «Контрагенти».

Облік взаєморозрахунків з постійними постачальниками підприємство веде в розрізі договорів, а з випадковими постачальниками – в розрізі рахунків/накладних.

Для ведення договору в програмі необхідно виконати команди «Документи» – «Договір».

При введенні даного документу визначається контрагент, з яким укладається договір, валюта, в якій проводитимуться розрахунки та її курс у гривнях, вид торгівлі, оподаткування ПДВ операцій по договору. Крім того, в договорі визначається термін дії, дата початку та кінця його дії та загальна сума договору. Слід зазначити, що одному й тому ж замовленню може бути декілька оплат, тому типова конфігурація дозволяє вести облік господарських операцій підприємства за видами розрахунків – готівка, передплата і бартер.

Кожен з них має свої особливості у використанні і по-різному відображається в бухгалтерському обліку. Вибір того чи іншого виду торгівлі здійснюється в кожному прибутковому і видатковому документі.

В табл. 2.8 наведено основні бухгалтерські проведення, що складаються на ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» при відображенні розрахунків з постачальниками.

**Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками на
ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» за березень 2021р.**

№ з/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	Отримано товари на склад магазину	281	631
2	Нараховано податковий кредит (податкову накладну ще не зареєстровано в ЄРПН)	6441	631
3	Підтверджено податковий кредит	6412	6441
4	Відображено витрати на транспортування товару від постачальника	289	631
5	Нараховано податковий кредит за послугами транспортування (податкову накладну ще не зареєстровано в ЄРПН)	6441	631
6	Підтверджено податковий кредит за послугами транспортування	6412	6441
7	Проведено оплату постачальникові за товар і транспортній організації за транспортування товару	631	311
8	Передано товар зі складу в торговельний зал магазину	282	281
9	Нараховано торговельну націнку для формування продажної вартості товарів	282	285

Аналітичний облік розрахунків з постачальниками ведуть по кожному окремо поданому рахунку, що дає можливість отримання необхідних даних по постачальниках, по розрахункових документах, термін оплати яких (визначений умовами договору) не настав, по неоплачених у термін розрахункових документах, невідфактурованих поставках. У такий спосіб аналітичний облік ведеться по кожному рахунку постачальника з одночасним контролем повноти оприбуткування ТМЦ і своєчасності їхньої оплати по кожній позиції.

Дебетове сальдо аналітичного обліку розрахунків за товари, послуги наводиться в активі «Балансу підприємства» (ф. №1) за статтею аванси отримані, кредитове сальдо – у пасиві «Балансу підприємства» (ф. № 1.) стаття

— кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, тобто заборгованість в розрахунках наводиться розгорнуто.

ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» здійснює розрахунки за податком на додану вартість. Облік розрахунків по ПДВ в типовій конфігурації ведеться на рахунку 6415 «ПДВ» в розрізі субконто «Податки та відрахування», який має тип довідника «Податки та відрахування».

Облік сум податку на додану вартість, які визначаються виходячи з сум отриманих авансів (тобто передплати) за готову продукцію, ТМЦ, необоротні активи, а також роботи (послуги), які належать до відвантаження (виконання) ведеться на субрахунку:

- 643 «Податкові зобов'язання» (тут відображаються суми, які пройшли по податковим накладним, які видало нам підприємство) в розрізі двох видів субконто «Контрагенти» та «Замовлення»;
- 644 «Податковий кредит» (тут відображаються суми, які відображені в податкових накладних отриманих нашим підприємством) в розрізі субрахунків 6441 «Податковий кредит» 6442 «Не отримані податкові накладні» та двох видів субконто «Контрагенти» та «Замовлення» ведеться облік сум ПДВ, на які підприємство має право зменшити свої податкові зобов'язання.

Систематизація введеної інформації на рахунках здійснюється автоматично: досить ввести змінну інформацію один раз, тобто вказати код інформації і суму, як машина за її номером вибирає із класифікатора код рахунків, що дебетуються і кредитуються.

Первинна інформація вводиться у комп'ютерну систему програмістом або самим бухгалтером, який здійснює візуальний і машинний контроль, веде діалог, виправляє помилки, опрацьовує за допомогою комп'ютера інформацію; за допомогою друкуючого пристрою отримує відповідні машинограми (документів, реєстрів синтетичного й аналітичного обліку, оборотних і сальдових відомостей, балансу та інших форм звітності).

Код	Наименование	ИНН	КПП	Основной договор
000000002	Поставщики			
000000014	ПАТ "АМК"	0275810102	027501001	Основной договор
000000027	ТОВ "ТД "ЄВРАЗ УКРАЇНА"			Без договора
000000024	ТОВ "Метінвест Холдінг"	0278105105	027801001	Договор ГКП от 17.07.2014 г.
000000005	ВП "КЗРА Промарграт"	0278205698	027801001	Договор №15536/10 от 01.07.14
000000006	ВАТ "Стойленський ГЗК"	0244214563	024401001	Договор №1247/10 от 12.01.14 (п...
000000004	ПАТ "Металургтрансремонт"	0274422134	027401001	Основной договор
000000034	ДП "Придніпровська залізниця"	0235060089	023501001	
000000020	ПАТ "Промгазловоз"	0278105106		Основной договор
000000026	ТОВ "СТХ"	0278105108		Основной договор
000000025	ВАТ "Азовсталь"	0278105109		Основной договор
000000022	ВАТ "Меткокс"	0278330011	027801001	Договор №222334/10 от 05.07.20...

Рис. 2.12. Довідник контрагентів ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»

Таким чином, автоматизована форма забезпечує повноту автоматизованої обробки і систематизацію облікової інформації та видачу вихідної інформації як у вигляді друкованих документів, так і відеограм. Вихідна інформація повинна, оформлятися в порядку, який забезпечує:

- достовірність;
- своєчасність;
- системність, тобто взаємозв'язок інформації хронологічного і систематичного обліку, синтетичного й аналітичного обліку, облікової і звітної інформації;
- обґрунтованість, тобто відповідність даних перевіреним і опрацьованим первинним документам;
- повноту, тобто отримання всієї облікової і звітної інформації, необхідної для обліку і контролю.

В Україні більш широкого розповсюдження набула програма "1С: Підприємство 7.7". Проте сьогодні дедалі більшої популярності набуває нова версія цієї програми "1С: Підприємство 8.0" завдяки своїм новим додатковим можливостям [18, 246].

Схема автоматизованого бухгалтерського обліку в комп'ютерній програмі "1С Бухгалтерія" наведена на рисунку 2.13.

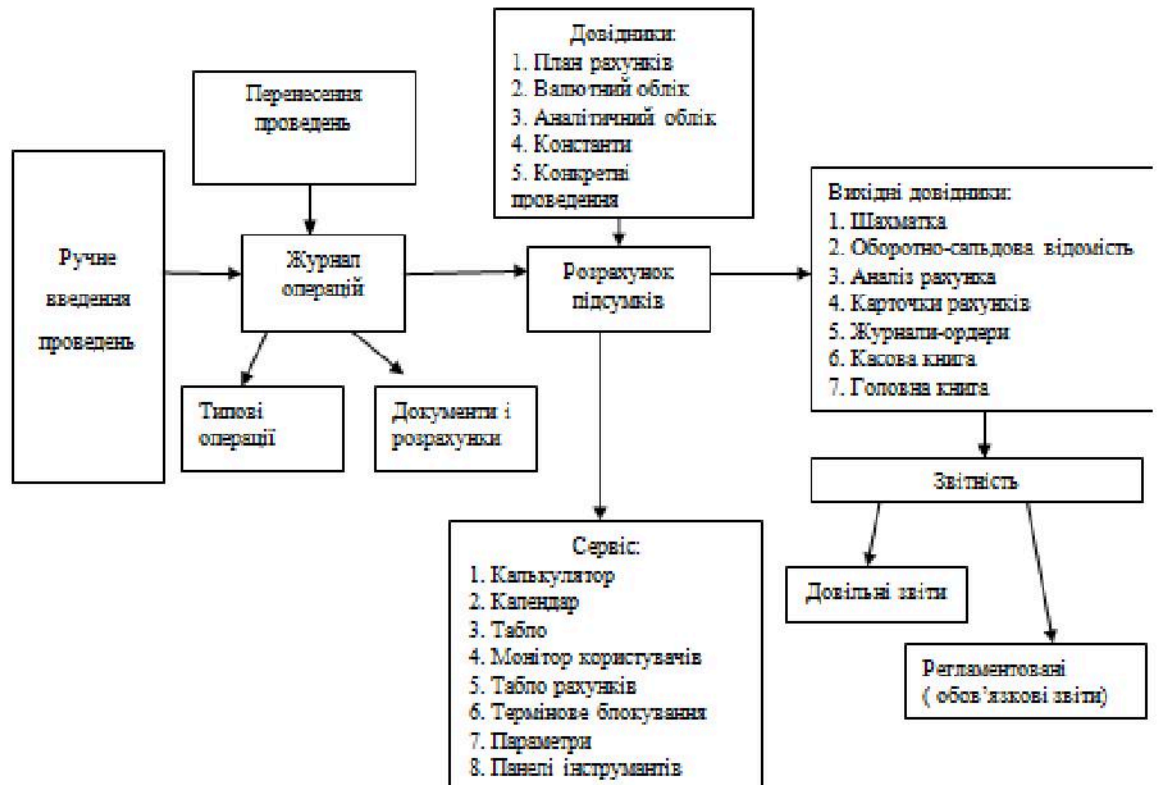

Рис. 2.13. Схема автоматизованого бухгалтерського обліку в комп'ютерній програмі “1С Бухгалтерія”

“1С Підприємство” забезпечує рішення всіх завдань, що стоять перед бухгалтерською службою підприємства, якщо бухгалтерська служба повністю відповідає за облік на підприємстві, включаючи, наприклад, виписку первинних документів, облік продажів і т.д. Дане прикладне рішення також можна використовувати винятково для ведення бухгалтерського й податкового обліку, а завдання автоматизації інших служб, наприклад, відділу продажів, вирішувати спеціалізованими конфігураціями або іншими системами.

Після виписки платіжного доручення банк підприємства перераховує кошти з рахунку підприємства на рахунок постачальника. Операція перерахування грошових коштів відображаються в бухгалтерському обліку на основі банківської виписки. Для цієї мети призначений документ типової конфігурації “Банківська виписка” [25, С.137].

2.5 Напрями вдосконалення обліку розрахунків з постачальниками

Якщо за результатами інвентаризації розрахунків виявлено кредиторську заборгованість, термін позовної давності якої минув, то вона підлягає списанню (запропонована кореспонденція представлена в таблиці 2.9.) і за своїм змістом є безнадійною кредиторською заборгованістю.

Таблиця 2.9

Облік списання та відновлення безнадійної кредиторської заборгованості

№ з/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	На підставі акту перевірки підприємства безнадійну кредиторську заборгованість віднесено до складу доходів	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	719 «Інші доходи від операційної діяльності»
2	На підставі акту перевірки донараховано податкове зобов'язання з податку на прибуток (18%)	17 «Відстрочені податкові активи»	641 «Розрахунки за податками»
3	Перерахування в бюджет з поточного рахунку донарахованої суми податкового зобов'язання з податку на прибуток	641 «Розрахунки за податками»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
4	Здійснено оплату постачальнику частини суми кредиторської заборгованості (із дотриманням вимог ЦКУ)	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
5	Закриття донарахованої суми податкового зобов'язання з податку на прибуток після події переривання строку позовної давності	641 «Розрахунки за податками»	17 «Відстрочені податкові активи»
5	Відновлення списаної безнадійної кредиторської заборгованості у складі поточної (методом —червоне сторно)	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	719 «Інші доходи від операційної діяльності»

З метою покращення системи управлінського обліку розрахунків з постачальниками пропонуються наступні заходи (табл. 2.10).

Зокрема, за допомогою субрахунків позабалансового рахунку 10 «Кредиторська заборгованість» (субрахунки 101 «Кредиторська

Таблиця 2.10

Напрями по удосконаленню обліку дебіторської заборгованості

№	Проблемні питання	Пропозиції
1	Складність ефективного управління кредиторською заборгованістю підприємства	Проводити аналіз складу і структури кредиторської заборгованості за постачальниками Моніторинг термінів утворення заборгованості або термінів її можливого погашення Виявляти прострочену заборгованість Вживати заходів щодо її стягнення Контролювати оборотність кредиторської заборгованості Розширити систему авансових платежів
2	Необхідність інтерактивного контролю товарної кредиторської заборгованості	Автоматизована організація роботи з договорами (ERP-система ORACLE Retail) Підключення Служби закупівель до сервісу Power BI Embedded Створення гібридного середовища – хмара Microsoft Azure та MS SQL, інтегроване з існуючими на підприємстві системами – Sybase, SAP BO
3	Необхідність вдосконалення управлінського обліку розрахунків з постачальниками	Ввести в План рахунків додатковий позабалансовий рахунок 10 «Кредиторська заборгованість» з субрахунками
4	Покращення логістики	Управління складами за допомогою інформаційної системи (WMS), системи управління (YMS) Впровадження IT-технологій контролю якості обробки товару Зниження вартості внутрішньої складської обробки товару та його доставки Підвищення контролю над виконанням складських операцій Обмеження вплив людського фактору на процеси складської логістики
5	Інвентаризація розрахунків з постачальниками	Списання та відновлення безнадійної кредиторської заборгованості

Складено самостійно

заборгованість за товари, роботи, послуги, термін сплати якої ще не настав з вітчизняними постачальниками»; 102 «Кредиторська заборгованість за

товари, роботи, послуги, термін сплати якої ще не настав з іноземними постачальниками»; 103 «Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, прострочена з вітчизняними постачальниками»; 104 «Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, прострочена з іноземними постачальниками») полегшується робота бухгалтерів і не потрібно аналізувати кожний договір та вибирати кредиторську заборгованість на 631 субрахунок. Тому, що цей аналіз буде накопичуватись на позабалансових субрахунках – конкретно за кожним договором.

Таким чином, при раціональній організації управлінського обліку, кредиторська заборгованість може стати додатковим та відносно дешевим джерелом залучення ресурсів. Саме через те, як будуються відносини з контрагентами, узгоджуються умови договорів, контролюються строки поставки та оплати, в найбільшій мірі залежить ефективність використання отриманих ресурсів.

Для реалізації даних функцій на великих підприємствах доцільно створити спеціалізований відділ кредитного контролю, в основу діяльності якого покласти принцип незалежності. У роботі відділу важливо поєднати прагнення підтримувати комерційні стосунки з клієнтами із зусиллями, спрямованими на повернення боргів.

Управління складами має здійснюватися за допомогою інформаційної системи (WMS), системи управління (YMS), а також передових технологій контролю якості обробки товару. Вони дозволяють знизити вартість внутрішньої складської обробки товару та його доставки, підвищити контроль над виконанням складських операцій і обмежити вплив людського фактора на процеси складської логістики.

Компанія «АТБ-маркет» завершила проект з підключення Служби закупівель до сервісу Power BI Embedded, ціль якого – скоротити трудовитрати на підготовку та аналіз даних, візуалізувати ключові показники діяльності на всіх ланках управління для прискорення прийняття обґрунтованих рішень та контролю ключових параметрів роботи Служби.

Висновки до розділу 2

Облік розрахунків з постачальниками є важливим елементом у системі бухгалтерського обліку на даному підприємстві. Основними завданнями обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками є: формування повної і достовірної інформації про стан розрахунків з постачальниками і підрядниками за товарно-матеріальні цінності, виконані роботи та надані послуги, необхідної внутрішнім користувачам бухгалтерської звітності - керівникам, засновникам, учасникам і власникам майна організації, а також зовнішнім - інвесторам, кредиторам і іншим користувачам бухгалтерської звітності; забезпечення інформацією, необхідної внутрішнім і зовнішнім користувачам бухгалтерської звітності для контролю за дотриманням законодавства України при здійсненні організацією господарських операцій і їх доцільністю, наявністю і рухом майна і зобов'язань, використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів у відповідно до затверджених норм, нормативами і кошторисами; контроль за станом дебіторської та кредиторської заборгованості.

У другому розділі роботи розкрито питання організації обліку розрахунків з постачальниками, наведено принципи документування і первинного, синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з постачальниками на прикладі діяльності ТОВ «АТБ-МАРКЕТ», а також запропоновано ряд заходів щодо удосконалення обліку розрахунків з постачальниками.

Отже, під час здійснення господарських операцій, будь-яке підприємство знаходиться у взаємодії з іншими підприємствами та організаціями. В бухгалтерському обліку така взаємодія відображається у розрахунках з постачальниками та підрядниками, а саме на рахунку 63. При складанні балансу підприємства дебетове сальдо рахунку №63 відображається в його активі, а кредитове – в пасиві, тобто заборгованість наводиться розгорнуто.

РОЗДІЛ 3

АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «АТЬ-МАРКЕТ»

3.1 Мета, завдання та інформаційні джерела аудиту розрахунків з поставачальниками

Об'єктами аудиту є операції, пов'язані із розрахунками з поставачальниками і підрядниками, кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги.

Виходячи з мети, основними завданнями аудиту розрахунків з поставачальниками і підрядниками є такі:

- контроль за дотриманням чинного законодавства щодо розрахунків з поставачальниками і підрядниками;
- перевірка наявності і правильності оформлення документів з поставки товарно-матеріальних цінностей (договорів, рахунків-фактур, актів звіряння розрахунків);
- встановлення правильності здійснення розрахунків з поставачальниками та підрядниками і відображення їх в обліку;
- визначення правильності оцінки отриманих товарів при бартерних (товарообмінних) операціях;
- підтвердження повноти і своєчасності оприбуткування отриманих цінностей і обліку спожитих робіт, послуг;
- встановлення правильності оформлення та відображення в обліку виданих авансів, пред'явлення претензій;
- встановлення правильності відображення за відповідними статтями кредиторської заборгованості в балансі підприємства:
- встановлення причин і строків виникнення заборгованості за розрахунками, визначення реальності та шляхів її погашення;
- перевірка дотримання фінансово-розрахункової дисципліни та її впливу на платоспроможність підприємства [5,8].

Джерелами інформації аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками є:

- 1) вимоги нормативних документів щодо обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками;
- 2) наказ про облікову політику підприємства;
- 3) договірна документація на постачання товарно-матеріальних цінностей, виконання робіт і послуг;
- 4) первинні документи щодо обліку розрахунків, а також документи, що підтверджують надходження, оприбуткування ТМЦ, одержання послуг і т.д.;
- 5) журнал реєстрації довіреностей на отримання товарно-матеріальних цінностей;
- 6) акти звіряння розрахунків, акти інвентаризації розрахунків, аудиторські висновки тощо;
- 7) облікові регістри по рахунках: 10 "Основні засоби"; 11 "Інші необоротні матеріальні активи"; 12 "Нематеріальні активи"; 20 "Виробничі запаси"; 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети"; 30 "Каса"; 31 "Рахунки в банку"; 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"; 64 "Розрахунки за податками і платежами" тощо.
- 8) Головна книга;
- 9) акти та довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки, дані внутрішнього контролю та інша документація, що узагальнює результати контролю;
- 10) фінансова та статистична звітність (ф. 1 "Баланс", ф. 3 "Звіт про рух грошових коштів", ф. 5 "Примітки до річної фінансової звітності" тощо);
- 11) відповіді на запити аудитора;
- 12) результати, отримані в ході аудиторської перевірки тощо.

Джерела даних для перевірки документальної обґрунтованості розрахунків з постачальниками та підрядниками наведено на рисунку 3.1.

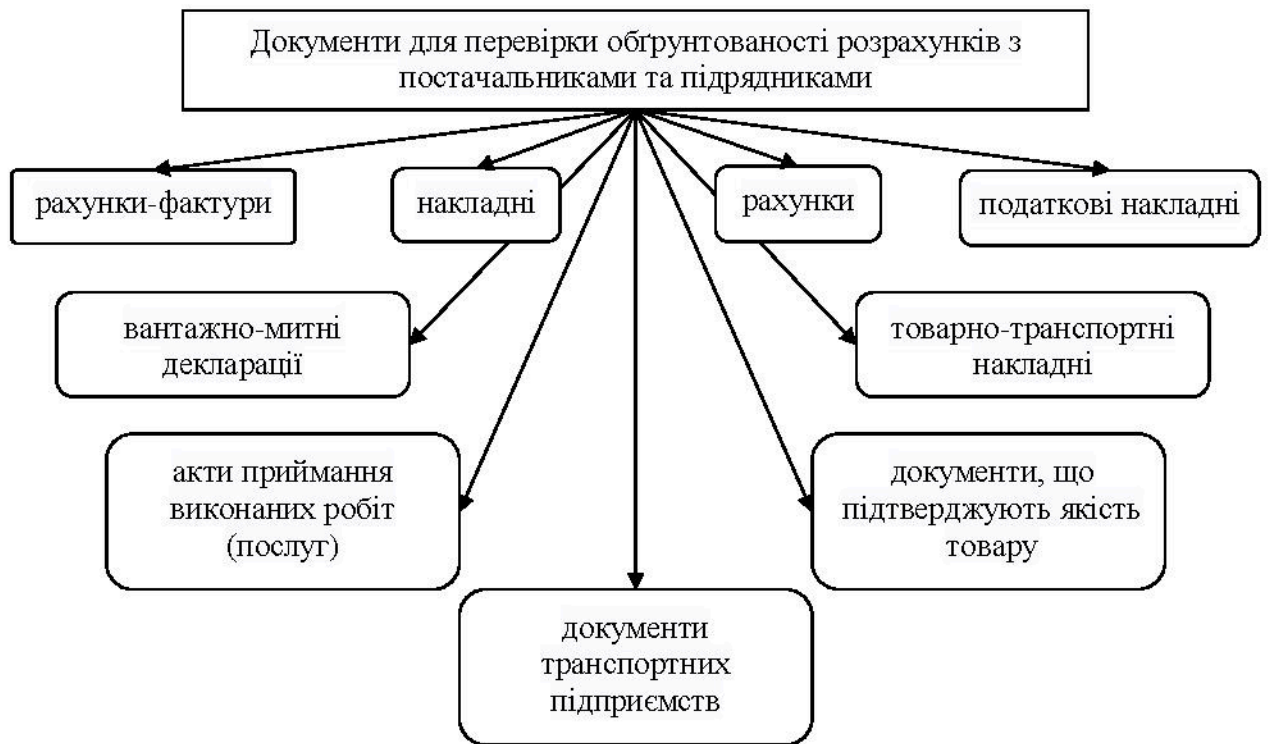

Рис. 3.1. Джерела даних для перевірки документальної обґрунтованості розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві
Сформовано за [8]

Джерела даних для перевірки документальної обґрунтованості розрахунків з постачальниками та підрядниками за умови здійснення розрахунків у безготівковій та готівковій формах наведено на рисунку 3.2.

Стратегія проведення аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками розробляється виходячи із норм МСА 300 "Планування". На підготовчій стадії аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства необхідно оцінити систему внутрішнього контролю цих розрахунків.

У внутрішній контроль включається сукупність організаційної структури, методик і процедур, прийнятих керівництвом в якості засобів для впорядкованого і ефективного ведення господарської діяльності. Етапи проведення внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві представлено на рисунку 3.3.

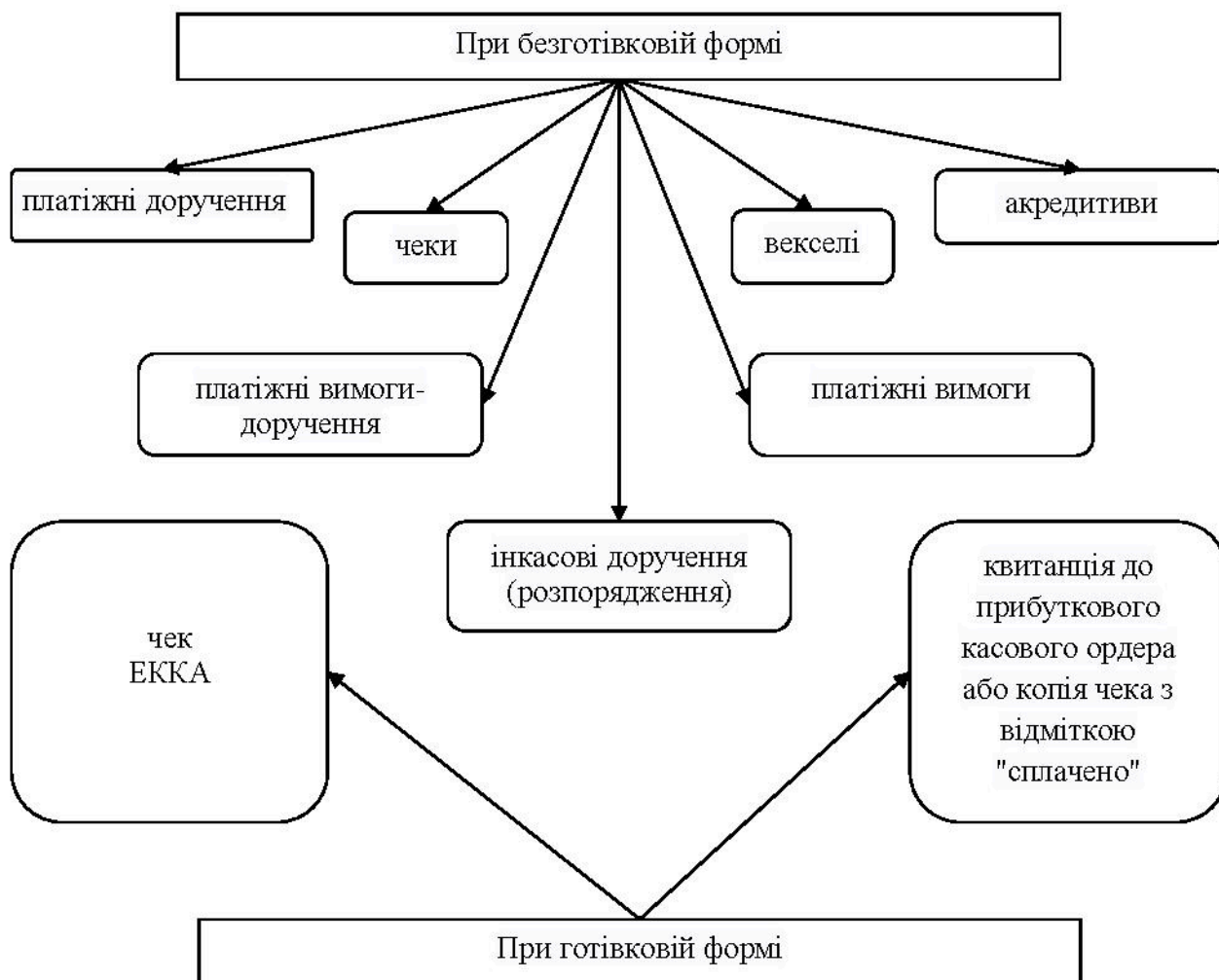

Рис. 3.2 Джерела даних про розрахунки з постачальниками та підрядниками при безготівковій та готівковій формах розрахунків
Сформовано за [12]

Підстави та особливості господарських зв'язків із постачальниками визначаються за договорами (угодами), в яких обумовлюються: найменування продукції, (товарів, робіт, послуг), кількість поставки (обсяги виконання), ціна, терміни, спосіб поставки, порядок розрахунків. Поточний контроль виконання договірних умов здійснює відділ постачання або фінансовий відділ, куди в першу чергу надходять документи, отримані від постачальника, й де їх реєструють у Книзі обліку виконання договорів, проводять акцептний надпис і передають до бухгалтерії. При аудиті розрахунків з постачальниками треба встановити наявність договорів поставки матеріально-технічних засобів, перевірити доцільність їх придбання, дотримання встановлених договором розрахунків.

Рис.3.3 Етапи проведення внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві
Сформовано за [11]

Таким чином, перевірка розрахунків із постачальниками та підрядниками є важливим етапом контролю усіх господарюючих суб'єктів. Різні способи розрахунків спонукають аудитора до того, що він повинен знатись на цивільному законодавстві, на правильному веденні бухгалтерського обліку, на роботі із клієнтами, на взаємовідносинах із контролюючими органами з тим, щоб виявляти факти правопорушень, які негативно можуть впливати на складання звітності підприємства. Особливу увагу слід звернути на своєчасність поставок, відповідність кількості та якості поставленої продукції вимогам договору, на використання підприємством своїх прав у разі порушення умов договору, правильність та обґрунтованість цін.

3.2 Планування і методика аудиту розрахунків з постачальниками

Аудитор при перевірці розрахунків з постачальниками та підрядниками має встановити правильність кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку, що дає змогу виявити не тільки помилки у відображенні в обліку розрахункових операцій, а й розкрити факти навмисного викривлення облікових даних з метою приховування допущених зловживань

Під час перевірки ведення синтетичного обліку розрахунків за отриману продукцію, товари, роботи, послуги відповідальні за перевірку шляхом зіставлення даних Головної книги, розділу I Журналу 3, відомості аналітичного обліку 3.3 з'ясовують відповідність відображення залишку заборгованості за розрахунками з постачальниками та підрядниками на облікових рахунках і за статтями звітності.

Аудитор повинен виявити у бухгалтерському балансі суми, щодо яких минув строк позовної давності, докладно проаналізувати й порівняти факти або з'ясувати випадки, коли за рахунок нестягнутої кредиторської заборгованості отримана дебіторська заборгованість привласнювалася. У разі наявності дебіторської заборгованості постачальників аудитор повинен встановити дату виникнення та причини її утворення, приділити особливу увагу заборгованості із закінченим строком позовної давності, а також вжитим заходам, спрямованим на вилучення заборгованості постачальників [3]. Під час проведення аудиту необхідно перевірити, чи здійснювалася інвентаризація розрахунків, а в разі необхідності здійснити зустрічну звірку та оформити її проміжним актом

Взаємні претензії за розрахунками за постачальниками та підрядниками повинні розглядатися сторонами в претензійно-позовному порядку.

Отже, з метою оцінки ефективності внутрішнього контролю аудитор проводить тестування розрахунків з постачальниками і підрядниками. Приклад тесту внутрішнього контролю розрахунків з постачальниками і підрядниками наведено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

**Тест внутрішнього контролю розрахунків з постачальниками
ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»**

№ п/п	Зміст	Варіанти відповіді			Примітки
		Так	Ні	Інформація відсутня	
1	Чи замовлення на закупівлю і прибуткові документи оформляються в порядку послідовності.	√			
2	Чи витрати, пов'язані з придбанням, підтверджуються затвердженими рахунками-фактурами й іншими додатковими документами.	√			
3	Чи ведеться аналітичний облік у розрізі кожного постачальника і підрядника.	√			
4	Чи звіряються дані журналів-ордерів по кредиторській заборгованості з даними головної книги.			√	
5	Чи здійснюється контроль за своєчасністю погашення кредиторської заборгованості по розрахункам з постачальниками і підрядниками.	√			
6	Чи ведеться періодична перевірка закупівельних цін особою, що не працює у відділі закупівель.		√		
7	Чи здійснюються офіційні процедури по вибору постачальників на конкурсній основі.		√		
8	Чи перевіряється арифметична точність рахунків-фактур, накладних.	√			
9	Чи функції, пов'язані з закупівлями, відділені від функцій, зв'язаними із запитами, відвантаженням.			√	
10	Чи обробка рахунків-фактур і кредиторської заборгованості відділена від функції ведення головної книги.	√			
11	Чи у випадку виходу у відпустку співробітників, в обов'язки яких входить робота з закупівлями і кредиторською заборгованістю, на виконання цих обов'язків призначають інших осіб.			√	

Оцінивши систему внутрішнього контролю на підприємстві, аудитор переходить до планування аудиту, кінцевим результатом якого є складання плану аудиту. Приклад плану аудиту наведено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Програма аудиту розрахунків з постачальниками

№ п/п	Перелік аудиторських процедур	Джерела інформації	Термін перевірки	Примітки (рекомендовані прийоми перевірки)
1	Перевірка відповідності облікової політики щодо розрахунків з постачальниками і підрядниками нормам діючого законодавства	Облікова політика підприємства	02.05	Співставлення, підтвердження
2	Правова оцінка правильності оформлення договорів	Договори, контракти	03.05	Простежування, підтвердження
2.1	Перевірка відповідності договорів вимогам законодавства			
2.2	Перевірка відповідності форми розрахунків по договору з фактичною			
2.3	Повнота і своєчасність виконання сторонами своїх обов'язків	Договори, контракти	03.05	Простежування, підтвердження
3	Перевірка організації первинного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками	Рахунки, рахунки-фактури, інструкції про порядок нарахування і виплати в бюджет ПДВ	04.05	Простежування, перерахунок, вибіркова перевірка, співставлення
3.1	Перевірка достовірності (повноти і точності) фактів придбання товарів (робіт, послуг)			
3.2	Перевірка оперативності реєстрування фактів придбання			
3.3	Перевірка дотримання графіка документообігу			
3.4	Перевірка повноти і точності реєстрації документа в облікових регістрах			
3.5	Наявність підтверджуючих документів			
4	Перевірка правильності даних проведення інвентаризаційних розрахунків з постачальниками і підрядникам	Акти звіряння розрахунків, договори, журнали-ордери, машино-грами	05.05	Підтвердження, перерахунок, вибіркова перевірка, співставлення
4.1	Перевірка дотримання строків проведення інвентаризації			
4.2	Перевірка наявності і правильності складання наказу керівника про			

	призначення інвентаризаційної комісії			
4.3	Перевірка правильності документального оформлення результатів проведеної інвентаризації			
4.4	Проведення вибіркової інвентаризації (при необхідності)			
4.5	Підтвердження сум заборгованості постачальникам/ підрядникам			
5	Перевірка правильності розрахунків через розрахунковий та спеціальні рахунки підприємства в банку	Первинна документація, розрахунково-платіжні документи, реєстри аналітичного і синтетичного обліку	06.05	Співставлення, підтвердження, сканування, вибіркова перевірка
5.1	Перевірка повноти і своєчасності оприбуткування ТМЦ			
5.2	Перевірка відповідності даних прибуткових документів договорам			
5.3	Звіряння даних прибуткових документів з даними складського обліку			
5.4	Перевірка правильності оформлення первинних облікових документів			
5.5	Перевірка правильності оформлення первинних документів щодо надходження ТМЦ			
5.6	Перевірка правильності оформлення платіжних документів			
5.7	Перевірка правильності відображення операцій на рахунках			
5.8	Перевірка правильності розрахунку ПДВ			
5.9	Перевірка відповідності даних синтетичного та аналітичного обліку			
5.10	Перевірка відповідності сум на рахунках даним первинних документів			
6	Перевірка стану заборгованості постачальникам	Аналітичні дані до рахунка 63	07.05	Сканування
6.1	Перевірка реальності кредиторської заборгованості			
6.2	Перевірка реальності списання кредиторської заборгованості			

Аудит розрахунків з постачальниками та підрядниками доцільно здійснювати у наступній послідовності: спочатку з'ясовують стан

бухгалтерського обліку, фінансової звітності та внутрішнього контролю. Це дає змогу визначити напрями подальшої перевірки та ті ділянки обліку, яким потрібно приділити більше уваги у зв'язку з виявленими порушеннями.

Оцінивши стан внутрішнього контролю, аудитор робить висновок щодо ступеня довіри його даним і можливості їх використання для цілей аудиту. Після цього встановлює відповідність даних аналітичного та синтетичного обліку, відповідності первинного обліку даним балансу.

Незалежно від отриманих результатів аудитор проводить вибірково перевірку найбільших сум кредиторської заборгованості, досліджує договори купівлі-продажу та первинні документи.

Після цього здійснює інвентаризацію розрахунків з метою подальшої звірки її даних з фактичними даними, відображеними у Головній книзі, балансі підприємства, аналітичними даними розрахункових рахунків (звіряє залишки на початок звітної періоду, відображені в регістрах бухгалтерського обліку, із залишками за попередній звітний період). На свій розсуд, аудитор може покластись на дані інвентаризації проведеної працівниками підприємства або має право вимагати її проведення. Все це здійснюється з метою уточнення реальності даного виду кредиторської заборгованості.

З метою виявлення зловживань щодо привласнення придбаних цінностей шляхом фальсифікації записів на рахунках бухгалтерського обліку з'ясовують правильність кореспонденції рахунків, зазначеної в розрахункових документах, і відповідність сум відповідних дебетових оборотів матеріальних рахунків за журналом-ордером або іншим регістром залежно від форми обліку.

Важливим моментом є встановлення законності списання нестач, втрат від псування запасів з вини постачальників та правильність віднесення цих сум на відповідні рахунки.

Наступним етапом є визначення правильності формування статей балансу, в яких відображається інформація про розрахунки з постачальниками і підрядниками. Перевірку здійснюють за даними Головної книги, регістрів

синтетичного і аналітичного обліку шляхом співставлення залишків на початок і кінець звітного періоду, із залишками за відповідними статтями.

Також слід звернути увагу на своєчасність поставок, відповідність кількості та якості поставленої продукції вимогам договору, на використання підприємством своїх прав у разі порушення умов договору, правильність і обґрунтованість цін.

Договори купівлі-продажу підлягають перевірці за формою, змістом, арифметично. При перевірці правильності оформлення договорів аудитор повинен з'ясувати наявність обов'язкових реквізитів: місце підписання контракту, найменування постачальника та одержувача, суму договору відповідно до специфіки, ціну, умови поставки, умови платежу, документи, які підтверджують поставки, кількість і якість товару, форс-мажорні обставини, арбітраж.

Повноту оприбуткування запасів установлюють порівнянням даних платіжних документів та книг складського обліку, звітів про рух матеріальних цінностей, реєстрів аналітичного обліку за розрахунками з постачальниками.

Аудитор має встановити своєчасність і повноту оплати кожного рахунку-фактури, правомірність віднесення на рахунки розрахунків матеріальних цінностей, повноту оприбуткування матеріальних цінностей на балансових рахунках і субрахунках, правильність оприбуткування, оцінки та відображення в реєстрах обліку невідфактурованих поставок тощо.

На заключному етапі аудитор повинен виявити у бухгалтерському балансі суми, щодо яких минув строк позовної давності, з'ясувати порядок списання такої кредиторської заборгованості, відповідність його встановленим вимогам.

Проводячи аудит розрахунків з постачальниками і підрядниками, аудитор повинен знати про можливі помилки і порушення, властиві даному розділу обліку. Найбільш типові з них у частині організації первинного обліку згруповано на рисунку 3.4, у частині бухгалтерського та податкового – на рисунку 3.5.

Рис. 3.4. Найбільш типові помилки у частині організації первинного обліку розрахунків з постачальниками

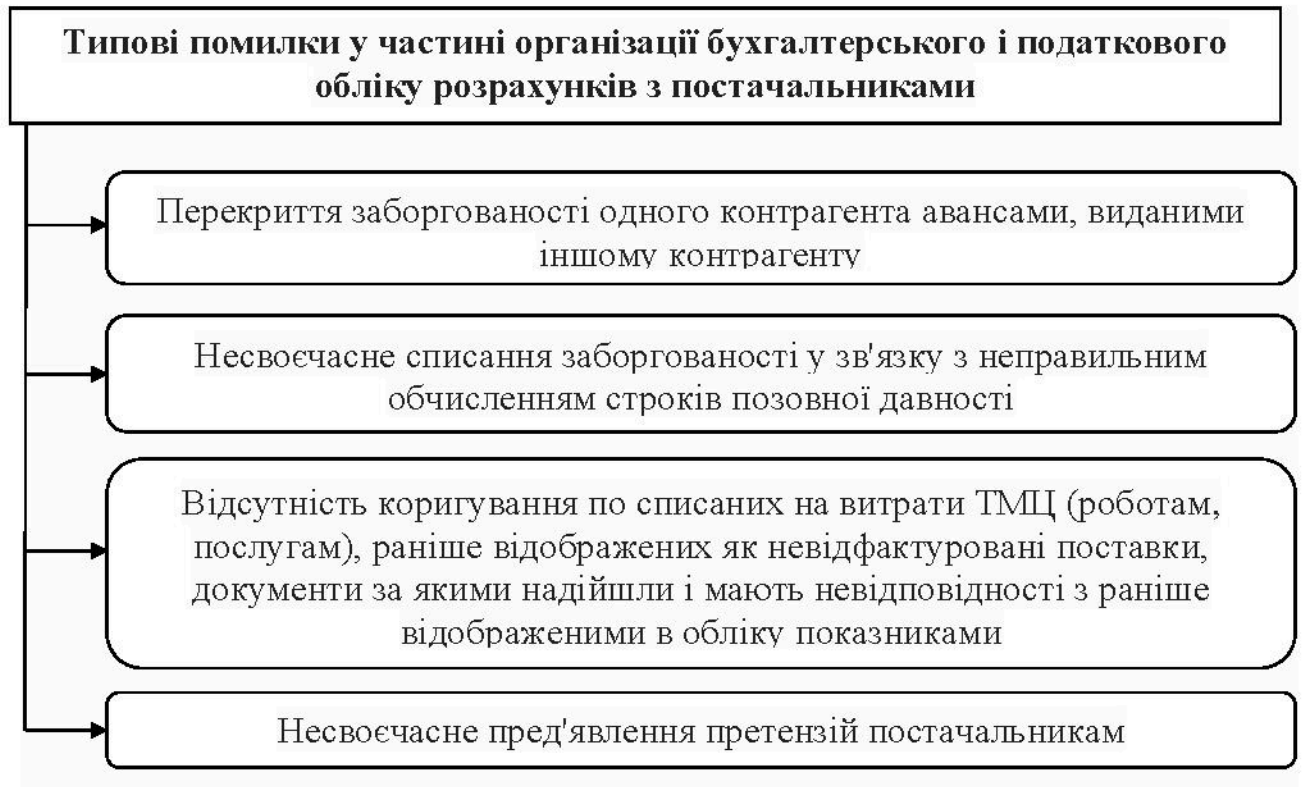

Рис. 3.5. Найбільш типові помилки у частині організації бухгалтерського і податкового обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками

Якщо аудитором виявлені порушення або помилки, то необхідно скласти робочий документ виявлених порушень. Його приклад наведено в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Робочий документ виявлених порушень в первинних документах щодо розрахунків з постачальниками

№ п/п	Назва	№	Дата складання	Зазначена сума в документі, грн.	Необхідна сума, грн.	Відхилення, грн	Примітки
1	Банківська виписка	231	05.05	140000	150000	+10000	Помилка банку
2	Банківська виписка	862	16.05	156000	146000	-10000	Помилка банку
3	Довіреність	97	21.05	9600	9900	-300	Помилка бухгалтера

В результаті того, як аудитор виявить порушення, йому необхідно скласти протокол виявлених помилок. В даному документі зазначити характер порушень, вплив порушення на достовірність балансу, оподаткування та дотримання законодавства, а також виявити нормативні акти. Приклад протоколу наведено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Протокол виявлених помилок і порушень законодавчих та нормативних актів при перевірці розрахунків

Первинні документи, облікові реєстри, фінансова звітність				Характер порушень	Вплив порушення на достовірність балансу, оподаткування та дотримання законодавства	Порушені нормативні акти
Найменування	№	Дата	Сума, грн			
Договір на отримання послуг	25	02.05	15000	Зобов'язання відображені за умовою погашення	Необхідно відобразити за теперішньою вартістю	П(С)БО №11 п.10

Виявлені в ході контролю суми простроченої дебіторської заборгованості доцільно узагальнити окремою відомістю, в якій всю заборгованість доцільно структурувати в розрізі таких основних груп: нормальна (поточна) заборгованість; заборгованість, що тривалий час не сплачується й заходи до стягнення якої не приймаються; прострочена заборгованість; документально неспіттверджена заборгованість; спірна заборгованість, за якою справи передані в судові органи; безнадійна заборгованість, за якою є рішення суду чи арбітражу про відмову в позові, рішення підприємства про її списання.

3.3 Напрями вдосконалення аудиту розрахунків з постачальниками ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»

Для здійснення внутрішнього аудиту розрахунків з постачальниками підприємству слід використовувати єдину методику, яка буде визначати

порядок і строки її проведення, а також прийоми і процедури, застосовувані при перевірці. Внутрішній аудит таких розрахунків бажано проводити не рідше ніж два рази на рік.

Заходи, що їх рекомендується включити до внутрішнього аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками наведено на рисунку 3.6.

1. Перевірка відповідності договорів, що укладаються з постачальниками та підрядниками, вимогам законодавства і конкретним обставинам здійснення операції
2. Інвентаризація (взаємне звіряння) розрахунків з постачальниками та підрядниками
3. Аудит організації первинного обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками
4. Аудит стану заборгованості перед постачальниками та підрядниками
5. Перевірка правильності відображення в бухгалтерському обліку окремих операцій по розрахункам з постачальниками та підрядниками
6. Перевірка відповідності даних аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками даним зведеного (синтетичного) обліку
7. Перевірка організації податкового обліку по розрахункам з постачальниками та підрядниками

Рис.3.6. План заходів внутрішнього аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками

Для реалізації запропонованого плану перевірки розроблено аудиторські процедури, їх наведено на рисунку 3.7. Проведення цих аудиторських процедур дозволить реалізувати внутрішній контроль за такими напрямками: створити базу даних затверджених постачальників (підрядників), для кожного постачальника визначити категорію витрат; оптимізувати вибір постачальників (підрядників) і змінити інформаційні дані про них в інформаційній системі; збільшити відповідальність менеджерів за закупівлі товарів і замовлення послуг, претензійну роботу з постачальниками (підрядниками), своєчасне подання документів у бухгалтерію; забезпечити контроль наявності договорів; забезпечити контроль процесу здійснення платежів; отримувати актуальну аналітичну інформацію по передплатах.

Рис.3.7. Аудиторські процедури для перевірки розрахунків з постачальниками

Задля уникнення значних витрат на комплектування штату і подальшого підвищення кваліфікації працівників відділу внутрішнього аудиту ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» пропонується вдатися до допомоги аутсорсингу, тобто передати проведення внутрішнього аудиту розрахунків на обслуговування іншій компанії, що спеціалізується у відповідній області. До аргументів на користь аутсорсингу внутрішнього аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками відносяться:

Економія коштів і робочого місця. Вартість послуг аутсорсингу набагато нижче, ніж витрати на побудову власної структури, так як це вимагає додаткові офісні площі, оргтехніку, канцтовари, довідково-правові системи і ліцензійне ПЗ. Крім того, із зарплати власних працівників підприємство зобов'язане відраховувати податки і внески у фонди, а вартість послуг аутсорсера є змінними витратами і скорочує базу оподаткування.

Відсутність простоїв. Використання групи сторонніх аудиторів лише для виконання окремих завдань дозволить ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» уникнути непродуктивних простоїв працівників відділу внутрішнього аудиту. Тим більше, що власним працівникам підприємства необхідно надавати щорічну відпустку, лікарняний, аутсорсинг же забезпечує постійну безвідмовну роботу.

Сукупність професійних знань. Якщо роботу виконує велика аудиторська фірма, то вона може змінювати склад аудиторів для кожної перевірки, використовуючи тих співробітників, які найкраще підходять для її проведення. А оскільки проведення внутрішнього аудиту є його профільною діяльністю, він, швидше за все, дуже добре вміє управляти аудитом, роблячи це краще працівників компанії, адже аудитор, який перевіряє діяльність багатьох компаній, накопичує базу знань про те, як найбільш ефективно виконувати ті чи інші дії, або ж володіє доступом до потрібних знань, отримуючи їх через інших аудиторів своєї фірми.

Підсумовуючи шляхи удосконалення обліку і аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками на ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» складено таблицю 3.5.

Таблиця 3.5

**Шляхи удосконалення обліку і аудиту розрахунків з
постачальниками на ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»**

Недоліки	Запропоновані заходи	Ефективність
Існування значних обсягів кредиторської заборгованості що веде до штрафних санкцій, зниження рейтингу	Актуалізація компетенцій бухгалтера з обліку розрахунків з постачальниками Розробка сучасної посадової інструкцію.	Забезпечення своєчасності погашення договірних зобов'язань Попередження формування простроченої кредиторської заборгованості, забезпечення її пролонгації Розробка оптимального співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості.
Відсутність відображення	Удосконалення робочого плану рахунків підприємства	Підвищення контролю за виконанням договірних зобов'язань

договірних зобов'язань в обліку	шляхом введення позабалансового рахунку 10 із відповідними субрахунками Відображення договірних зобов'язань підприємства.	Можливість надання більш розгорнутої інформації про фінансовий стан підприємства Спроможність робити прогностичні розрахунки щодо розвитку підприємства на майбутнє.
Недостатня періодичність проведення інвентаризації кредиторської заборгованості з постачальниками	Запровадження плану графіка проведення інвентаризацій; Заповнення Довідки до Акту інвентаризації безпосередньо інвентаризаційною комісією	Удосконалення контролю за станом розрахунків з постачальниками Уникнення випадків відмови підписування актів звірянь розрахунків контрагентами Чітке обумовлення місця, строків проведення інвентаризації та відповідальних осіб
Недосконалий внутрішній контроль	Запровадження проведення внутрішнього аудиту; Розроблено заходи, що їх рекомендується включити до плану внутрішнього аудиту Аутсорсинг внутрішнього аудиту розрахунків з постачальниками	Забезпечення інтерактивного контролю наявності договорів і процесу здійснення платежів Можливість отримання актуальної аналітичної інформації по передплатах і стані кредиторської заборгованості Забезпечення своєчасного подання документів на обробку Висока ефективність контролю при використанні аутсорсингу

Таким чином, створення системи внутрішнього аудиту розрахунків з постачальниками на підприємстві дасть змогу:

- забезпечити ефективне функціонування, стійкість і максимальний розвиток організації в умовах багатопланової конкуренції;
- зберегти й ефективно використовувати ресурси і потенціал організації;
- своєчасно виявити і мінімізувати комерційні, фінансові та інші ризики в управлінні організацією;
- сформувати адекватну сучасним, постійно мінливим умовам господарювання, систему інформаційного забезпечення всіх рівнів управління, що дає змогу своєчасно адаптувати функціонування організації до трансформаційних змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі дипломної роботи наведено теоретико-методичну базу з організації аудиту розрахунків з постачальниками, розкрито методику проведення та інформаційне забезпечення аудиторської перевірки, а також підсумовано шляхи удосконалення обліку та аудиту розрахунків з постачальниками на ТОВ «АТБ-МАРКЕТ», охарактеризовано їх ефективність.

У частині методики проведення аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками наведено перелік документів, для перевірки обґрунтованості розрахунків, охарактеризовано етапи внутрішнього контролю, подано приклади тестів внутрішнього контролю та плану аудиту, описано типові помилки у частині організації первинного, бухгалтерського та податкового обліку. Приведено приклад робочого документа виявлених порушень у частині обліку розрахунків постачальниками та підрядниками та протоколу виявлених помилок.

Незалежність міркувань аудитора – обов'язкова вимога об'єктивності аудиторського дослідження. Якщо цю умову порушено, аудитор не має права робити висновок про перевірену звітність, зібрана інформація не є достатньою і доказовою.

Таким чином, розвиток аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками доцільно здійснювати у таких напрямках:

- удосконалення нормативно-правового забезпечення аудиту розрахунків та заборгованості;
- створення відділу внутрішнього аудиту на підприємстві та налагодження контролю за розрахунками з постачальниками та за сумнівною і безнадійною заборгованістю;
- підготовка та застосування аудиторської документації, що впливає на якість аудиту та сприяє більш ефективній оцінці отриманих аудиторських доказів та висновків;
- використання інформаційних технологій у процесі проведення аудиту розрахунків.

ВИСНОВКИ

Дослідження теоретичних аспектів організації обліку і аналізу розрахунків з постачальниками дозволяє зробити висновки, що вони виникають внаслідок договірних відносин, що опосередковують процес придбання. Досить часто під процесом постачання розуміють поставку та заготівлю цінностей. Вони здійснюються як в готівковій, так і безготівковій формах; відносяться до поточних зобов'язань підприємства і оцінюються за сумою погашення, у розмірі недисконтованої суми грошових коштів або їх еквівалентів, що буде сплачена.

Порядок і форми розрахунків між постачальниками та підрядниками визначаються в господарських договорах (безготівкова, готівкова, бартер, закупівля у кредит чи з передплатою). Розрахунки є важливою основою виконання зобов'язань, основною формою реалізації товарно-грошових відносин. Досліджено, що оцінка зобов'язань відіграє значну роль при формуванні облікової політики підприємства.

На сьогодні залишається невирішеним питання методики розрахунку теперішньої вартості для різних видів зобов'язань. Воно потребує подальших досліджень та обговорень.

Встановлено, що відображення договірних прав і зобов'язань на позабалансових рахунках обліку має свої особливості і полягає в тому, що вони, як правило не відображуються у фінансовій звітності. Водночас в реальному житті майже не існує підприємств, які б не мали зобов'язань, що підлягають обов'язковому виконанню у майбутньому. Такі обов'язки включають суттєві потенційні вимоги до даного підприємства, що в підсумку вплине на його майновий стан. Тому фінансові менеджери підприємства також повинні володіти повною інформацією про позабалансові ризики з метою їх подальшого хеджування.

Організація обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками повинна забезпечити: своєчасне документальне оформлення розрахункових

операцій та їх реєстрація; виявлення всіх витрат, пов'язаних із заготівлею засобів та предметів праці; визначення фактичної собівартості придбаних засобів та предметів праці; ведення аналітичного і синтетичного обліку розрахунків з постачальниками; своєчасна інвентаризація заборгованості (дебіторської або кредиторської) за розрахунками з постачальниками; своєчасна взаємна звірка заборгованості з постачальниками та підрядниками.

Аудит розрахунків підприємства досить важливий, оскільки на практиці виникає багато різноманітних розрахунків, і вчасність та в повному обсязі покриття зобов'язань може впливати на платоспроможність підприємства та його фінансовий стан. Проведення такого аудиту надає інформацію про стан розрахунків, правильність та достовірність обліку операцій з постачальниками та підрядниками, наявність, структуру та терміни утворення заборгованості, виявлені порушення у процесі розрахунків, організацію внутрішнього контролю тощо.

При аудиті розрахунків з підрядниками аудитор перевіряє: включення об'єктів робіт і послуг в титульний список; забезпечення відповідними джерелами фінансування; наявність проектно-кошторисної документації на об'єкти будівництва; укладання договорів з підрядниками та умови розрахунків (по об'єкту в цілому, по завершенню етапів); правильність застосування цін, розцінок, відображення обсягів виконаної роботи; достовірність поданих до оплати рахунків з доданими до них актами виконаних робіт.

Аудит доцільно проводити, дотримуючись усіх етапів розрахунків з постачальниками та підрядниками. У процесі перевірки підприємства аудитор складає робочі документи, котрі слугують основою для формування аудиторського висновку. Також вони є підтвердженням того, що аудиторська перевірка виконана відповідно до Міжнародних стандартів аудиту та чинних законодавчо-нормативних актів. За матеріалами проведеної перевірки аудиторам рекомендується підготувати письмову інформацію для керівництва підприємства, що перевіряється - Звіт аудитора.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Шендригоренко М.Т. Облік і внутрішній аудит розрахунків з постачальниками та підрядниками / М.Т. Шендригоренко, Ю.В. Ротозеєнко // International multidisciplinary scientific journal «ЛОГОС. The art of scientific mind», 2019. №8. С. 26-30.
2. Коблянська І.О. Методика обліку і аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками / І.О. Коблянська, Г.Ю. Коблянська, Ж. В. Гребенчук // Modern economics, 2017. № 3. С.78-87. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/modecon_2017_3_11
3. Побережець О.В. Удосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками / О.В. Побережець, В.І. Кравченко // Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова, 2017. Т.22. Вип. 4(57). С. 138-141. URL: http://visnyk-onu.od.ua/journal/2017_22_4/31.pdf
4. Мулик Я. І. Стан та перспективи розвитку аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства / Я. І. Мулик // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики, 2018. №2. С.106-115. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>
5. Нікітчук К. М. Аудиторські процедури як основи контролю розрахунків із постачальниками і підрядниками / К. М. Нікітчук // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2016. № 4. С. 400-403. URL: <http://easterneurope-ebm.in.ua>.
6. Владика О. Є. Шляхи вдосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками [Електронний ресурс] / О. Є. Владика // Молодий вчений. - 2016. - № 12.1. - С. 677-681. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_12
7. Вовк М.О. Формування елементів облікової політики підприємства щодо звітних сегментів / М.О. Вовк // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Випуск 3. – С. 831-834.
8. Гонга А. Договір купівлі-продажу // Все про бухгалтерський облік. - 2011. - №27. - С. 21-24.

9. Єдиний Звіт про управління ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» та його дочірньої компанії (група) 2019// https://atb.ua/web/content/3506-3506/Unified_Management_Report_2019.docx

10. Демченко Я.М. Шляхи вдосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками / Я.М. Демченко, В.М. Прохорова // Сер.: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. 2014. № 1. С. 96-108.

11. Матюха В.І. Актуальні проблеми обліку розрахунків підприємства з постачальниками і підрядниками / В.І. Матюха, Г.В. Мисака // Молодий вчений. 2018. № 1(53). С. 930-932.

12. Прохорова, В. М. Шляхи вдосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками// Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу.: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. – 2014. – Вип. 1. – С. 96-108. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2014_1_11

13. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16 липня 1999 р. (Редакція станом на 03.07.2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 16.10.2020).

14. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV (Редакція станом на 16.10.2020 р.). Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення 18.10.2020).

15. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (Редакція станом на 16.10.2020 р.). Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 18.10.2020).

16. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI (Редакція станом на 07.11.2020 р.). Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 18.10.2020).

17. Про захист прав споживачів: Закон України № 1023-XII від 12 травня 1991 р. (Редакція станом на 16.10.2020 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (дата звернення 16.10.2020).

18. Кодекс України з процедур банкрутства від 18 листопада 2018 р. № 2597-VIII (Редакція станом на 17.10.2020 р.). Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text> (дата звернення 18.10.2020).

19. Томчук О. В. Сучасний стан і тенденції розвитку аудиторської діяльності в Україні / О. В. Томчук, Н. Г. Здирко // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2017. – № 4. – С. 32-42.

20. Утенкова К.О. Аудит: навч. посібник / К.О. Утенкова. – К.: Алерта, 2011. – 408 с. 3. Білик М. Д. Організація і методика аудиту сільськогосподарських підприємств: підручник / М.Д. Білик. – К.: КНЕУ, 2003. – 628 с.

21. Нікітчук К.М. Аудиторські процедури як основи контролю розрахунків із постачальниками і підрядниками [Електронний ресурс] /К. М. Нікітчук // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2016. – випуск 4 (04). – Режим доступу: <http://easterneurope-ebm.in.ua>.

22. Гуцаленко Л. В. Внутрішньогосподарський контроль: навч. посібник / Л. В. Гуцаленко, М. М. Коцупатрий, У. О. Марчук – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 496 с.

23. Утенкова К.О. Аудит: навч. посіб. / К.О. Утенкова. — К: Алерта, 2011. — 408 с.

24. Гнатишин Л.Б., Прокопишин О.С. Організація обліку : навч. посібник / - Львів : Магнолія 2006, 2014. - 432 с

25. Організація приймання та зберігання лікарських засобів ліквідності [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://studopedia.org/6-83978.html>

Гура І.О. Облік видів економічної діяльності: Навч. посіб. — К.: Знання, 2004. — 541 с

26.Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України : підручник для студ. економ. спец. вузів / . - 5-те вид., доп. й переробл. - К. : А.С.К., 2000. - 784 с

27. Закон України від 27.03.2014 № 1166-VII «Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні»

28. Гавриловська, Л. М. Фінансовий облік – 2 [Текст] : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Л. М. Гавриловська, Т. В. Головка, А. С. Ларіонова; Мін-во освіти і науки України, ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана». – К. : КНЕУ, 2009. – 280 с.

29. Усач, Б.Ф. Організація і методика аудиту [Текст] / Б.Ф. Усач, З.О. Душко, М.М. Колос. – К.: Знання, 2006. – 295 с.

30. Смирнов, І. Коли позовна давність минула. Податковий облік дебіторської і кредиторської заборгованості / І. Смирнов // Все про бухгалтерський облік. - 2005. - № 113

31. Турило, А.М. Методологічні підходи до оцінки фінансової діяльності підприємства [Текст] / А.М. Турило // Фінанси України. – 2007.№3.

32. Рудницький, В.С. Методологія і організація аудиту [Текст] / В.С.Рудницький. – Тернопіль: “Економічна думка”, 1998. – 192 с.

33. Немченко В.В., Редько О.Ю. (ред.) Аудит. Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 540 с

34. Рудницький В.С. Методологія і організація аудиту Тернопіль: Економічна думка, 1998. –196 с.

35. Виноградова М. О. Аудит : навч. посіб. / М. О. Виноградова, Л. І. Жидеєва – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 654 с

36. Контроль розрахунків з постачальниками [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://freepapers.ru/110/kontrol-rozrahunkv-z-postachalnikami-/303386.2364831.list1.html>

37. Ільїна С.Б. Основи аудиту Навчально-практичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Кондор, 2009. - 378 с.

38. Магопець О. А. Організація внутрішньогосподарського контролю на сільськогосподарських підприємствах / О. А. Магопець // Вісник Львівської комерційної академії. – 2004. – Випуск 16. – С. 310–316.

39. Бутинець Т. А. Внутрішній контроль: елементи організації системи Т.А.Бутинець // Вісник Житомирського державного технологічного університету / Економічні науки. – Житомир : ЖДТУ, 2008 – № 1 (43). С. 28.

40. Облік та аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємств оптової торгівлі: монографія / Н.С. Акімова, О.В. Топоркова Т.О., Євлаш О.О., Говоруха. Х.: ХДУХТ, 2016. 285 с. URL: http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/974/1/%D0%9C%D0%9E%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%A0%D0%90%D0%A4%D0%86%D0%AF_%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%BA.pdf (дата звернення 17.11.2020).

41. Сатур В.С. Розробка пропозицій щодо удосконалення ведення обліку дебіторської заборгованості/В.С. Сатур// Архів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського.

42. Внутрішній контроль господарської діяльності підприємства: [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / [за ред. к.е.н. проф. М.Д. Корінька]. – Фастів: “Поліфаст”, 2006. – 440 с.

43. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2016-2017 років, частина 1/ Пер. з англ.: Ольховікова О.Л., Шульман М.К. - К.: Видавництво «Фенікс», Аудиторська палата України. 2018. – 1141 с. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201(1).pdf) (дата звернення 19.11.2020).

44. Бороненкова С.А., Бондарь Ю.Г. / Экономический анализ – основа поиска резервов. – М.: Финансы и статистика, 1988.

45. Ковалев В.В. / Финансовый анализ: методы и процедуры. – М.: Финансы и статистика, 2006. – С. 69-155.

ДОДАТКИ

Додаток А

Бухгалтерська обробка виписки банку поточного рахунку

ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» в АТ КБ «ПриватБанк» за період з

08.09.2020 08:00 до 08.09.2020 18:00

№ з/п	Зміст господарської операції	Контрагент	Дебет	Кредит	Сума	Примітка
1	Оплата постачальнику за товарні цінності (ТМЦ)	ТОВ «КВОЛІТИ-ПАК»	631(1)	311	720,00	Згідно рахунку №95 від 07.09.2020 р.
2	Списано комісія банку за операцією №1	ТОБО 77	92	311	2,00	Згідно з відкритою офертою № DNHDDNDR7 О від 28.04.2005
3	Оплата постачальнику за товарні цінності (ТМЦ)	ТОВ «ТРЕЙД ФІЛМС»	631(2)	311	4528,00	Згідно рахунку №385 від 07.09.2020 р.
4	Списано комісія банку за операцією №2	ТОБО 77	92	311	2,00	Згідно з відкритою офертою № DNHDDNDR7 О від 28.04.2005
5	Оплата постачальнику за паливно-мастильні матеріали (ПММ)	ТОВ «ГЛОБАЛ ТРАФІК ЛПГ»	631(3)	311	3276,36	Згідно рахунку №831 від 07.09.2020 р.
6	Зарахування оплати за вироби зі скла від покупця (у сумі 153,80 грн.; ПДВ - 20% = 30,76 грн.)	ТОВ «МЕТТРАНС-СЕРВІС29»	311	361(1)	184,56	Згідно рахунку № 82/20 від 03.09.2020 р.
7	Зарахування оплати за склопакети (у сумі 11 433,25 грн.; ПДВ - 20% = 2286,75 грн.)	ТОВ «СІРІУС»	311	361(2)	13720,50	Згідно рахунку № 744/7 від 11.08.2020 р.
8	Зарахування оплати за товари від покупця (у сумі 922,30 грн.; ПДВ - 20% = 184,46 грн.)	ТОВ «ШИНДЛЕР»	311	361(3)	1106,76	Згідно рахунку № 30/3 від 07.09.2020 р.

9	Зарахування оплати за склопакети (у сумі 39208,16 грн.; ПДВ - 20% = 7841,63 грн.)	ТОВ «РЕМТАЙМ»	311	361(4)	47049,79	Згідно рахунку № 846/7 від 01.09.2020 р.
10	Зарахування оплати за склопакети (у сумі 31 366,91 грн.; ПДВ - 20% = 6273,38 грн.)	ТОВ «ВП «ЯРМИС»	311	361(5)	37640,29	Згідно рахунку № 882/7 від 08.09.2020 р.
11	Зарахування оплати за склопакети (у сумі 472,50 грн.; ПДВ - 20% = 94,50 грн.)	Гладких Дмитро Володимирович	311	361(6)	567,00	Згідно рахунку № 881/7 від 08.09.2020 р.
12	Зарахування оплати за товар (у сумі 6 315,20 грн.; ПДВ - 20% = 1263,04 грн.)	ТОВ «ЕМЕС ВІКНА»	311	361(6)	7578,24	Згідно рахунку № 829/7 від 28.08.2020 р.
13	Зарахування оплати за товар (у сумі 2 416,67 грн.; ПДВ - 20% = 483,33 грн.)	ТОВ «ЕМЕС ВІКНА»	311	361(6)	2900,00	Згідно рахунку № 821/7 від 27.08.2020 р.
14	Зарахування оплати за товар (у сумі 218 498,72 грн.; ПДВ - 20% = 43699,74 грн.)	ПП «ЖБК»ЯСНИЙ-18'ОК»	311	361(7)	262198,46	Згідно рахунку № 727/7 від 07.08.2020 р.

Додаток Б

Обліковий реєстр (бухгалтерська обробка) реєстру прибуткових і
видаткових документів ТОВ «АТЬ-МАРКЕТ» за вересень 2020 року

Дата	Контрагент, № документа	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн.
01/09/2020	Артек ДП, 136/7	Отримано від постачальника товар: на суму без ПДВ	281	631	15000,00
		на суму податкового кредиту з ПДВ	641	631	3000,00
01/09/2020	ТОВ «Світел-С», 832/7	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	9768,90
		Отримано дохід від реалізації товарів	361	702	20000,00
		Нараховано ПЗ з ПДВ за операцію	702	641	3333,33
01/09/2020	ТОВ «Прізма-ТС», 839/7	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	764,32
		Отримано дохід від реалізації товарів	361	702	1403,98
		Нараховано ПЗ з ПДВ за операцію	702	641	280,80
01/09/2020	ТОВ «ДСК Стандарт», 839/7	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	6821,17
		Отримано дохід від реалізації товарів	361	702	1403,98
		Нараховано ПЗ з ПДВ за операцію	702	641	234,00
01/09/2020	ТОВ «Світел-С», 831/7	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	24167,10
		Отримано дохід від реалізації товарів	361	702	32879,28
		Нараховано ПЗ з ПДВ за операцію	702	641	5479,88
01/09/2020	ТОВ «ЕМЕС ВІКНА», 790/7	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	2521,45
		Отримано дохід від реалізації товарів	361	702	5109,58
		Нараховано ПЗ з ПДВ за операцію	702	641	851,60
02/09/2020	ТОВ «Торговий буд. ІК», 848/7	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	2699,99
		Отримано дохід від реалізації товарів	361	702	5950,00
		Нараховано ПЗ з ПДВ за операцію	702	641	991,67
02/09/2020	ТОВ «ЕМЕС ВІКНА», 806/7	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	749,08
		Отримано дохід від реалізації товарів	361	702	1839,78
		Нараховано ПЗ з ПДВ за операцію	702	641	306,63
03/09/2020	ТОВ «Завод СФЕРА», 844/7	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	119,35
		Отримано дохід від реалізації товарів	361	702	560,54
		Нараховано ПЗ з ПДВ за операцію	702	641	93,42
03/09/2020	ТОВ «ЕМЕС ВІКНА», 809/7	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	8790,21
		Отримано дохід від реалізації товарів	361	702	13212,65
		Нараховано ПЗ з ПДВ за операцію	702	641	2202,11
04/09/2020	ТОВ «ДСК Стандарт», 858/7	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	7945,98

		Отримано дохід від реалізації товарів	361	702	16302,98
		Нараховано ПЗ з ПДВ за операцію	702	641	2717,16
04/09/2020	ТОВ «ЕМЕС ВІКНА», 821/7	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	4810,04
		Отримано дохід від реалізації товарів	361	702	7075,58
		Нараховано ПЗ з ПДВ за операцію	702	641	1179,26
04/09/2020	ТОВ «ЕМЕС ВІКНА», 815/7	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	1007,64
		Отримано дохід від реалізації товарів	361	702	2961,82
		Нараховано ПЗ з ПДВ за операцію	702	641	493,64
04/09/2020	ТОВ «Метал Вектор», 120/7	Отримано від постачальника товар: на суму без ПДВ	281	631	50000,00
		на суму податкового кредиту з ПДВ	641	631	10000,00
06/09/2020	ТОВ «ZIZA», 10/7	Отримано від постачальника товар: на суму без ПДВ	281	631	60000,00
		на суму податкового кредиту з ПДВ	641	631	12000,00
07/09/2020	ТОВ «Цертум», 855/7	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	578,94
		Отримано дохід від реалізації товарів	361	702	1200,00
		Нараховано ПЗ з ПДВ за операцію	702	641	200,00
07/09/2020	ТОВ «РЕМТАЙМ», 845/7	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	32168,90
		Отримано дохід від реалізації товарів	361	702	47049,79
		Нараховано ПЗ з ПДВ за операцію	702	641	7841,63
07/09/2020	Гладких Д.В., 873/7	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	5478,65
		Отримано дохід від реалізації товарів	361	702	7283,80
		Нараховано ПЗ з ПДВ за операцію	702	641	1213,97
07/09/2020	ТОВ «Сіріус», 805/7	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	2187,98
		Отримано дохід від реалізації товарів	361	702	4743,97
		Нараховано ПЗ з ПДВ за операцію	702	641	790,66
07/09/2020	ТОВ «Сіріус», 822/7	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	1025,61
		Отримано дохід від реалізації товарів	361	702	2752,60
		Нараховано ПЗ з ПДВ за операцію	702	641	458,77
07/09/2020	ТОВ «Сіріус», 835/7	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	96,54
		Отримано дохід від реалізації товарів	361	702	396,38
		Нараховано ПЗ з ПДВ за операцію	702	641	66,06
07/09/2020	ТОВ «ЕМЕС ВІКНА», 830/7	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	1921,34
		Отримано дохід від реалізації товарів	361	702	2900,00
		Нараховано ПЗ з ПДВ за операцію	702	641	483,33
08/09/2020	ТОВ «P-GLASS КЛАС», 10/8	Отримано від постачальника товар: на суму без ПДВ	281	631	80021,00
		на суму податкового кредиту з ПДВ	641	631	16004,20

08/09/2020	ТОВ «ЕКОМАСТЕР», 851/7	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	1764,21
		Отримано дохід від реалізації товарів	361	702	2450,72
		Нараховано ПЗ з ПДВ за операцію	702	641	408,45
08/09/2020	ТОВ «Сіріус», 744/7	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	8710,49
		Отримано дохід від реалізації товарів	361	702	13720,50
		Нараховано ПЗ з ПДВ за операцію	702	641	2286,75
08/09/2020	ТОВ «РЕМТАЙМ», 846/7	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	34568,90
		Отримано дохід від реалізації товарів	361	702	47049,79
		Нараховано ПЗ з ПДВ за операцію	702	641	7841,63
08/09/2020	ТОВ «ВП ЯРМИС», 882/7	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	1098,21
		Отримано дохід від реалізації товарів	361	702	2752,60
		Нараховано ПЗ з ПДВ за операцію	702	641	458,77
08/09/2020	ТОВ «ЕМЕС ВІКНА», 829/7	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	4598,13
		Отримано дохід від реалізації товарів	361	702	7578,24
		Нараховано ПЗ з ПДВ за операцію	702	641	1263,04
08/09/2020	Гладких Д.В., 88/7	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	263,28
		Отримано дохід від реалізації товарів	361	702	567,00
		Нараховано ПЗ з ПДВ за операцію	702	641	94,50

Посадова інструкція бухгалтера 1 категорії з обліку розрахунків з постачальниками

1. Загальні положення

Бухгалтер I категорії з обліку видатків і розрахунків з постачальниками та організаціями, підзвітними особами і другими дебіторами та кредиторами, підпорядковується безпосередньо головному бухгалтеру. Він є організатором і виконавцем бухгалтерського обліку всіх витрат на утримання університету і розрахунків з усіма організаціями, підприємствами. Організовує правильний і своєчасний облік розрахунків з постачальниками. У своїй практичній діяльності керується положенням з бухгалтерського обліку, кошторисом, договорами і наказами ректора.

2. Обов'язки

Бухгалтер I категорії з обліку видатків і розрахунків з постачальниками та організаціями зобов'язаний:

- приймати від навчально-виробничих господарств і підприємств університету авізовки, акти, товарно-транспортні накладні та інші документи та виконанні для університету роботи та послуги;

- розподіляти по відповідних рахунках і статтях витрати на електроенергію, газ, воду, опалення, абонементну плату, радіо, телефон, поточний і капітальний ремонт та інші послуги;

- вести аналітичний облік і контроль витрат на поточний і капітальний ремонти, своєчасно доводити до відома головного бухгалтера про перевитрати на ремонти; проводить щомісячну звірку взаєморозрахунків з навчально-виробничими господарствами і підприємствами університету, щоквартально оформляти відповідні акти звірок; – забезпечувати суворе дотримання розрахункової дисципліни і своєчасне стягнення дебіторської і погашення кредиторської заборгованості;

- перевіряти при отриманні документів і звітів: а) правильність оформлення кожного документу та його законність; б) правильність

арифметичного підрахунку показників в кожному документі; в) точність і достовірність всіх показників в документах і звітах; г) наявність прикладених до звіту первинних документів.

– у кінці звітної періоду (кварталу, року) робити заключні записи, звіряти обороти зі всіх рахунків;

– складати звітність (квартальну, річну, місячну) в податковій інспекції;
– систематично підвищувати свою кваліфікацію, брати участь у запровадженні передових форм і методів бухгалтерського обліку;

– крім вищеперерахованих обов'язків у міру виробничої необхідності і по вказівкам головного бухгалтера виконує другі обов'язки по бухгалтерському обліку.

3. Права

Бухгалтер I категорії з обліку видатків і розрахунків з постачальниками та організаціями має право: вимагати від керівників кафедр, відділів, служб і матеріально-відповідальних осіб своєчасного представлення в бухгалтерію університету необхідних документів і звітів; – не приймати до виконання і оформлення документи, які суперечать нормативним актам і діючим положенням; вносити пропозиції з покращення і впровадження нових форм та методів обліку і звітності; відвідувати всі семінари, які організовує податкова інспекція.

4. Відповідальність

Бухгалтер I категорії з обліку видатків і розрахунків з постачальниками та організаціями несе відповідальність за: організацію і ведення правильного й своєчасного обліку витрат з рахунків і статей витрат; своєчасне отримання і обробку документів, авізо і складання бухгалтерських мереж; за своєчасну перевірку всіх розрахунків; обробку документів, які суперечать нормативним і законодавчим актам; – стан розрахунків з постачальниками, підрядчиками та іншими дебіторами і кредиторами.